

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Grundnivå

Interkulturellt förhållningssätt i förskolan

En studie om pedagogers beskrivning och erfarenheter av det interkulturella arbetet i förskolan.

Författare: Emma Wallin och Jessica Persson

Institution: Högskolan Dalarna

Handledare: Maryam Bourbour

Examinator: Nadezda Ledebeva

Ämne/huvudområde: Pedagogiskt arbete

Kurskod: GPG2DU

Högskolepoäng: 15 hp

Examinationsdatum: 2023-01-12

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA.

Publiceringen sker Open Access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open Access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet.

Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten Open Access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (öppet tillgänglig på nätet, Open Access):

Ja

Nej

Abstract:

Syftet med studien är att öka pedagogers kunskap om det interkulturella förhållningssättet i förskolans verksamhet. För att undersöka det interkulturella förhållningssättet har vi genomfört kvalitativ forskningsintervju där åtta pedagoger intervjuats. I intervjuerna har fokus varit på pedagogers tal om det interkulturella förhållningssättet i förskolans verksamhet. I bakgrund och tidigare forskning visar att det finns en brist på kompetens hur det interkulturella arbetet ska genomföras i förskolan och att det blir en utmaning när det inte finns mångfald i barngruppen. Studiens material har analyserats och diskuterats utifrån den sociokulturella teorin.

Resultatet visar att pedagoger har en varierad syn på vad begreppen kultur, mångkulturellt och interkulturellt har för betydelse. Pedagogerna är eniga om att den största utmaningen de står inför är att de inte har tillräckligt med kompetens i ämnet, även tidsbristen för reflektion ses som en utmaning. En utmaning som synliggörs i resultatet är språket, hur pedagogerna, barn och vårdnadshavare kommunicerar med varandra när inte samma språk talas. Resultatet visar att pedagogerna har en positiv inställning till de olika möjligheter som det interkulturella arbetet för med sig i verksamheten.

Nyckelord: Interkulturellt, mångkulturellt, förskolan, etnicitet och identitet

Förord

Vi vill först och främst skänka ett stort tack till vår handledare Maryam Bourbour som stöttat oss i vår skrivprocess fram till detta arbete.

Vi vill tacka alla informanter som deltagit och bidragit med era erfarenheter och tankar. Utan er hade vi inte kunnat genomföra denna studie.

Vi vill även tacka varandra för ett otroligt gott samarbete under arbetets gång.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Syfte och frågeställningar	2
1.2. Centrala begrepp	2
1.2.1. Förhållningssätt	2
1.2.2. Kultur	2
1.2.3. Mångkulturellt	2
2. Bakgrund	3
2.1 Interkulturell historia	3
2.2 Interkulturellt arbetssätt	4
2.3. Kompetens kring interkulturellt förhållningssätt	5
3. Tidigare forskning	7
3.1. Konflikthantering i det interkulturella arbetet	7
3.2. Barns identitetsskapande i kulturella miljöer	8
3.3. Från monokulturellt till interkulturellt förhållningssätt	9
4. Metod	11
4.1. Val av metod	11
4.2. Urval	12
4.3. Genomförande	13
4.4. Bearbetning och analys av data	14
4.5. Etiska ställningstaganden	15
4.6. Reliabilitet och validitet	16
5. Teoretisk utgångspunkt	17
5.1. Sociokulturellt perspektiv	17
5.2. Artefakter-fysiska och mentala	18
5.3. Den proximala utvecklingszonen	18
5.4. Kulturskapande	19
5.5. Scaffolding	19
6. Resultat	20
6.1. Pedagogers syn på kultur, mångkulturalitet och interkulturalitet	20
6.1.1. Kultursinnebörd	20
6.1.2. Mångkulturalitet	21
6.1.3. Interkulturellt förhållningssätt	22
6.1.4. Resultatanalys	23
6.2. Det interkulturella arbetet i praktiken	25

6.2.1. Språk och kommunikation.....	25
6.2.2. Strukturering och anpassning av miljö och resurser.....	26
6.2.3. Utveckling av Interkulturell kompetens och egenskaper.....	28
6.2.4. Resultatanalys.....	29
6.3. Möjligheter och utmaningar i det interkulturella arbetet.....	30
6.3.1. Resultatanalys.....	33
7. Diskussion.....	34
7.1 Resultatdiskussion.....	34
7.1.1 Pedagogers syn på kultur, mångkulturalitet och interkulturalitet.....	34
7.1.2 Det interkulturella arbetet i förskolan.....	35
7.1.3 Möjligheter och utmaningar.....	37
7.2 Metoddiskussion.....	39
8. Slutsatser.....	40
8.1. Förslag till vidare forskning.....	40
Referenslista.....	41
Bilaga 1.....	45
Bilaga 2.....	48

1. Inledning

Dagens samhälle består av människor med olika kulturella bakgrunder, dessa människor kommer pedagogerna att möta under sin dag i förskolans verksamhet. Med kulturella bakgrunder menas det all sorts kultur som finns bland oss, alltså inte enbart de med annan härkomst. I läroplanen för förskolan (2018) står det följande:

det svenska samhällets ökande internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald.

Förskolan är en social och kulturell mötesplats som ska främja barnens förståelse för värdet av mångfald. Kunnskap om olika levnadsvillkor och kulturer kan bidra till att utveckla en förmåga att förstå och leva sig in i andra människors villkor och värderingar (Skolverket 2018, s. 5).

Enligt Skolverkets statistik har 25% av barnen på förskolan utländskbakgrund, av de 25% är det 14% som är födda utomlands. I de Kommunala förskolorna finns en högre andel med utländskbakgrund till skillnad från de förskolor med enskild huvudman där är andelen lägre (Skolverket 2022, s. 12).

Begreppet kultur kan definieras på olika sätt beroende på situation. Kultur kan vara något som förs över från generation till generation, det kan handla om allt från klädstil till vilka seder man har. Det blir ett levnadssätt som vi får med oss från uppväxten. Det finns olika saker som förknippas med kultur så som folkdräkter, mat från andra länder eller exempelvis konst, musik med mera. Här handlar det om att bli respekterad och sedd för den enskilda individen är inte vilken bakgrund individen kommer ifrån (Håland Anveden 2020, s. 40-41). Enligt Skans (2011) syftar begreppet mångkultur till att konstatera att det finns många kulturer medan det interkulturella syftar till att synliggöra interaktion som sker i mötet mellan individer, det interkulturella är en aktiv handling. Den interkulturella pedagogiken riktar sig till alla barn oavsett bakgrund, alla barn ska ha möjlighet att delta i undervisningen. Men det finns lite forskning kring hur den interkulturella pedagogiken kan utspela sig rent praktiskt trots att detta har debatterats under två decennier (s. 18). Som Lahdenperä (2018) beskriver kan vi se detta som toppen på ett isberg, där vi endast ser den synliga delen av isberget och glömmer bort de osynliga delarna. Det gäller att se hela bilden av isberget och använda det som en tillgång i sitt arbete med det interkulturella förhållningssättet som ska präglade förskolans verksamhet (s. 16-17).

Vi har fått syn på att det finns en brist på kompetens hur man jobba med det interkulturella i en barngrupp där det inte finns barn med utländsk bakgrund. Genom vår studie vill vi synliggöra pedagogers syn på interkulturellt förhållningssätt samt se hur de arbetar konkret med det interkulturella i verksamheterna. Det vi har fått syn på genom vår VFU (verksamhetsförlagd utbildning) är att vissa pedagoger blandar ihop begreppen mångkulturellt och interkulturellt. Vi vill belysa att det inte endast handlar om de synliga aspekterna av isberget och att det inte enbart handlar om etnicitet.

1.1. Syfte och frågeställningar

Syftet med den kommande studien är att ta del av pedagogers kunskap och förståelse för ett interkulturellt förhållningssätt i förskolan för att skapa möjligheter till barns utveckling och lärande oavsett deras olika bakgrunder.

1. Hur beskriver pedagogerna det interkulturella förhållningssättet?
2. Hur synliggör pedagoger det i sitt praktiska arbete?
3. Vilka möjligheter och hinder kan uppkomma i det interkulturella arbetet i förskolan utifrån pedagogers uppfattningar?

1.2. Centrala begrepp

1.2.1. Förhållningssätt

Hur vi agerar och talar om något påverkar barnens förståelse för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle (Skolverket 2018, s. 6).

Enligt nationalencyklopedin betyder förhållningssätt att ge uttryck för en viss inställning (Nationalencyklopedin 2021).

1.2.2. Kultur

Är något som finns i olika nivåer i samhället, det kan ske på gruppnivå men även individnivå. För att förstå sig på någon annans kultur behöver man ta reda på vilken plats, normer, värden och språk man möter. Vi formas av den kultur vi är uppväxta i, det handlar inte om vilken etnicitet vi tillhör (Lahdenperä 2018, s. 31).

1.2.3. Mångkulturellt

Med begreppet mångkulturell konstateras förekomsten av olika kulturers existens, dessa grupper ses som homogena där beteenden och tankemönster är konstanta (Stier, &

Riddersporre 2019, s. 144-145). En annan definition av mångkulturalitet kan vara allt från att man har olika religioner eller etnicitet, om du kommer från olika delar av ett land, om du kommer från landsbygden eller storstaden eller om du har någon form av funktionsnedsättning (Håland Anveden 2020, s. 41).

2. Bakgrund

I detta avsnitt kommer vi beröra både historia hur det interkulturella begreppet kom in i undervisningen, hur det interkulturella arbetssättet kan se ut i praktiken samt vilken kompetens som behövs för att kunna arbeta interkulturellt.

2.1 Interkulturell historia

Under 80-talet startades interkulturell undervisning för att skapa ett nytt förhållningssätt mellan invandrare och svenskar inom skolan. Denna undervisning skulle föras in som ett moment i all lärarutbildning i Sverige för att öka lärarnas invandrarkunskap och med detta öka förståelsen för invandrare. Syftet med utbildningen var att skapa förutsättningar för ett samhälle utan konflikter där olika etniska grupper kan leva och integrera med varandra (Lahdenperä 1999, s. 44).

I Språk- och kulturarvsutredningen (SKU) 1983 lyfts interkulturell undervisning upp hur man kan se skillnad på undervisning för invandrabarn och undervisning för alla barn.

Interkulturellt synsätt och interkulturell undervisning ska ligga till grund för all undervisning som sker i skolkontexter. Utredningen startades då det syntes en förändrad befolkningssammansättning, samhället ökade i mångfald och detta utmanade till förändring i utbildningsinstitutioner. Man ville belysa skillnaden på begreppen mångkulturellt som står för antal olika kulturer, ett tillstånd, medan interkulturellt betyder handling, något som sker i interaktion mellan olika kulturer. Interkulturell undervisning hamnar under ordet samlingsbegrepp, olika arbetssätt för att lyfta fram hur vi arbetar med konfliktlösning, hur vi kan lyfta kulturer och kunskaper om kulturer, göra oss mer medvetna om vår egen kultur, förbättra relationer och försöka motarbeta de stereotypa föreställningar som finns om olika kulturer i samhället. En viktig aspekt som lyfts upp i SKU är att kultur inte är någonting statiskt, det är en växelverkan mellan olika verkligheter och mellan samhälle och individ. Här belyser utredningen att barnens kulturarv är dynamiska och föränderliga, vi skapar olika kulturer beroende på i vilken kontext vi befinner oss i. Skolan, hemmet, kompisgänget och samhället är olika miljöer där det skapas och omskapas nya kulturer dagligen. Detta är något som kan benämnas som kontextuell kultur. Utredningen lyfter även upp begreppet delkultur,

något som kan tolkas som kulturer i kulturer, exempelvis att det är olika kulturer mellan landsbygden och storstaden. En till viktig del som lyfts upp i utredningen är att interkulturellt synsätt och interkulturell undervisning är alla barn samt alla vuxna i verksamheten, det är något som ska präglade hela verksamheten och ska ingå i alla ämnen. Här gäller det att ta till vara på alla erfarenheter och kunskaper, att kunna utnyttja mångfalden som en resurs. Det gäller att inte fastna i barnens olikheter utan det handlar om att hitta barnens likheter och använda dessa som en styrka i barngruppen. Utredningen lyfter även fram att detta synsätt/arbetsätt ställer höga krav på pedagogerna som jobbar i verksamheterna. Det kan vara ett främmande synsätt och oron kring kompetens kan komma att lysa igenom i undervisningen. Pedagogerna i verksamheterna har ett ansvar att skapa förutsättningar för möten mellan kulturerna och skapa förutsättningar för en förståelse vad detta kan innebära. För att alla pedagoger i verksamheterna ska få samma syn på det interkulturella arbetet krävs vidareutbildning samt att det ligger i den framtida utbildningen av lärare. Det handlar om att pedagogerna ska få en medvetenhet om sin egen och andra kulturer, att de ska lära sig att se de stereotypa förställningarna och utmana dessa och att inse att de är i en ständig process som de ska utveckla och skapa nya strategier för (Eklund 2008, s. 27-34). Således även läroplanen för förskolan (Skolverket 2018) lyfter begreppet kultur och hur pedagogerna i förskolans verksamhet ska främja att barnen ska lära sig om sitt eget kulturarv samt om andra kulturer för att skapa en större förståelse för andras levnadsvillkor. Pedagogerna ska skapa förutsättningar för barnen att känna delaktighet i sin egen kultur men även kunna känna och respektera andras kulturer (s. 5-6).

2.2 Interkulturellt arbetsätt

Förr ansågs mångkulturell undervisning som undervisning för de andra med utländskbakgrund. Undervisningsinnehållet riktade sig till andraspråksinläring och modersmålsundervisning. Detta ses som ett bristperspektiv, genom detta perspektiv blir barnen med utländskbakgrund utpekade och väldigt kategoriserade som något avvikande. Detta skapar klyftor mellan barnen som befinner sig i förskolan men även mellan pedagogerna och vårdnadshavare. Detta kan även kopplas samman med olika berörda områden men även familjers olika socioekonomiska förutsättningar (Lunneblad 2018, s. 30-31). Detta kan kopplas samman med det Stier och Riddarsporre (2019) beskriver om instrumentellt förhållningssätt. Här handlar det att kulturer ses som olika, det är vi mot dem. Att de kulturerna är homogena, att de belyser skillnaderna mellan kulturerna, inte likheterna. Fokuset här blir att det oftast fixas temadagar på förskolan, exempelvis lyssna på musik, äta

mat från olika länder med mera. Tack vare att man belyser skillnader och anser att kulturerna är oföränderliga blir det som att belysa vad som anses vara rätt och vad som anses vara fel. Barnen i denna situation blir utpekade och kan bli exkluderade från barngruppen. Detta förhållningsätt präglas av omedvetenhet och oreflekterade handlingar, förutfattade meningar och stereotypa antaganden om olika kulturer (s. 144-145).

Att arbeta interkulturellt handlar inte om att lyfta olikheter eller belysa att vi har mångfald i barngruppen, utan det handlar om vilka frågor vi ställer oss själva när det kommer till missförstånd och konflikter. Det menas att det inte enbart handlar om kulturella skillnader, det kan handla om vilka erfarenheter vi har och vilken kunskap vi bär med oss. Konflikter är något som uppstår dagligen i förskolans verksamhet, då blir det viktigt att reflektera utifrån situationen. Det gäller även att rikta blicken mot sig själv, hur agerar jag i olika situationer, hur kommunicerar jag och hur tolkar jag den nuvarande kontexten som jag befinner mig i? (Stier & Riddarsporre 2018, s. 106-107).

Interkulturalitet är inte något som bara blir, det måste ske ett utbyte och det bör vara en process mellan de människor som befinner sig i samspelet. I dagens samhälle kommer vi möta många olika människor med olika kulturella bakgrunder, det gäller att visa ömsesidig respekt mot den andre individen. För att kunna jobba interkulturellt behöver pedagogerna i förskolan vara medvetna om att barnen som kommer med egna erfarenheter och kunskaper om just sin kultur. Men det gäller även att pedagogerna som jobbar och möter dessa barn dagligen har koll på sin egen kulturella bakgrund och hur den ter sig i mötet med andra kulturer. För om vi bara skulle se kulturer på vårt eget sätt kommer det bli en krock, det kan ses som att det pedagogerna gör anses rätt och det barnet gör anses fel. Här gäller det att pedagogerna använder sig av olika perspektiv för att möta barnen som finns i verksamheten. Genom att försöka förstå den andre individen öppnar vi upp för ett interkulturellt förhållningsätt (Håland Anveden 2020, s. 42-43). I en samspelande atmosfär finns en nyfiken attityd till det barnen gör också ett intresse att försöka förstå barnets upplevelse. Med emotionell närvaro och lekfullhet är viktiga delar i ömsesidiga möten mellan barn och pedagoger och bidrar till öppna dialoger mellan barn och vuxen (s. 25).

2.3. Kompetens kring interkulturellt förhållningsätt

Skolinspektionen (2012) har i sin rapport "*Förskola, före skola- lärande och bärande: Kvalitetsgranskningsrapport om förskolans arbete med det förstärkta pedagogiska uppdraget*" kommit fram till att många förskolor saknar ett interkulturellt förhållningsätt.

Detta medför begränsningar, för att stärka barnens förmåga att förstå och kunna orientera sig i de olikheter som finns samt att förstå sin omvärld. Skolinspektionen ser att det finns en brist i pedagogernas kompetens och kunskap i ämnet. Kunskapen behöver ökas så att förskolan kan skapa förutsättningar för den kulturella och sociala arena som förskolan enligt läroplanen ska vara (s. 3).

För att jobba i en förskola på ett interkulturellt arbetssätt gäller det att vi har kompetensen att bemöta varje barns behov men även vårdnadshavare och kollegor. Om inte arbetslaget har samma arbetssätt och förhållningssätt kan detta skapa problem för en likvärdig förskola för alla. I dagens samhälle som är i ständig förändring gäller det att se till att personalen inom förskolan har samma kompetensutveckling för det berörda området, detta för att skapa förutsättningar för en likvärdig förskola för alla. Det finns ingen som är fullärd men att öka sin nyfikenhet samt vara öppen för förändring är ett steg i rätt riktning. För att det ska bli jämbördigt i ett arbetslag behöver hela arbetslaget få ta del av de material som erbjuds och att arbetslaget kan sitta och reflektera samt dela med sig av sina erfarenheter (Stier & Riddarsporre 2018, s. 132-133).

Lahdenperä (2018) beskriver *interkulturell kompetens* som hur vi uppfattar kulturskillnader och hur vi kan beskriva dessa skillnader ur olika perspektiv. Genom att utveckla sin kompetens inom det interkulturella förhållningssättet skapar vi en större förståelse och kunskap om olika kulturella arv (s. 16-17). Lahdenperä (2018) beskriver pedagogisk kompetens ur tre olika aspekter. Dessa aspekter innehåller medvetenhet och förståelse, affektiva aspekter och handlingsaspekter. Första aspekten *medvetenhet och förståelse* handlar om medvetenhet om kulturella skillnader men även att kunna se likheterna i kulturerna som resurs, detta för att kunna bli medveten om sin egen kultur. Hon beskriver detta som den kognitiva kunskapen, att ha kännedom om olika begrepp och företeelser. Den andra aspekten *affektiva aspekter* handlar om vilka attityder vi har gentemot olika kulturer. Hur vi bemöter kulturella skillnader känslomässigt, genom att öka den känslomässiga delen kan detta även leda till ökad interkulturell kompetens. Individerna blir mindre egocentrisk och har lättare att sätta sig in i andras perspektiv. Den tredje aspekten *handlingsaspekten* handlar om den sociala hållbarheten, att bygga relationer mellan barn, pedagoger och vårdnadshavare i förskolans verksamhet. Detta skapar förutsättningar för öppna och inkluderande barngrupper och pedagogerna kan arbeta på ett mer interkulturellt sätt med olika mångkulturella aktiviteter. Kommunikationen är viktig del i relationsskapandet, både den

verbala och den icke-verbala. Det blir även viktigt att försöka bryta de förutfattade meningarna och de stereotypa antaganden som finns angående olika kulturer (s. 18-19).

3. Tidigare forskning

I detta avsnitt ger vi en redogörelse för forskning som behandlar pedagogers interkulturella förhållningssätt och hur det rent praktiskt kan utspela sig i verksamheten. Vi har valt att lyfta dessa under rubrikerna konflikthantering i det interkulturella arbetet, kulturell identitet och från monokulturellt till interkulturellt. Vi har sökt forskningar i olika sökmotorerna bl.a. avhandlingar.se, Libris, Google scholar, Summon och Eric med sökorden interkulturellt, mångkulturellt, preschool, ethnicity och identity. Vi använde avgränsningar som forskning på svenska och engelska, avhandlingar, artiklar, peer reviewed och fulltext. Några av de referenserna vi har i vår tidigare forskning är av det äldre slaget, detta för att det har varit svårt att hitta nyare samt att detta fortfarande är relevant i dagsläget.

3.1. Konflikthantering i det interkulturella arbetet

I en studie har Anderstaf, Lecusay och Nilsson (2021) undersökt hur förskollärare förhandlar i konflikter som grundar sig i kulturella värdeskillnader bland vårdnadshavare och förskollärare. Resultatet av studien visar att förskollärare förhandlar konflikter på tre olika sätt, den första att kringgå konflikter genom att hålla en lugn atmosfär på förskolan. Förskollärarna fokuserar i hög grad att undvika konflikter genom att agera lugnt och försiktigt. Resultatet visar att kultur används som barriär och möjlighet att hantera dilemman, här anser man att kulturen är grunden för ett visst agerande. Förskollärarna har förutbestämde tankar om vad som hör till vissa kulturer, detta sätt att tänka kring kulturer skapar vi och dem. Resultatet visar även att förskollärare engagera sig i konflikter som ett sätt att utveckla förskoleprofessionen visar att konflikter kan vara nödvändiga medel för att se varandras sårbarhet och därmed synliggöra deras egenskaper. Enligt studiens resultat bör man vara öppen för kulturella konflikter som ett sätt att utveckla förskollärarnas interkulturella kompetens (s. 307). Stier och Sandström (2018) har i sin studie undersökt de utmaningar förskollärare möter i det interkulturella arbetet i förskolan, utmaningar där kulturella värderingar och mål i läroplanen inte stämmer överens med varandra. Resultatet från studien visar att förskollärarna har olika strategier för att ta sig an utmaningarna. En strategi som är vanlig är undvikandestrategin, syftet med den är att förhindra att barnet hamnar i en konfliktsituation mellan förskolan och hemmets förväntningar. En annan vanlig strategi är att förskollärarna hellre vänder sig till barnen än vårdnadshavarna för att förklara och hantera

utmaningar. En mindre vanlig strategi är att förskollärarna tar itu med konflikten, de talar om och förklarar varför de gör på ett visst sätt på förskolan (s. 8-9). När det råder olika värderingar i hemmet och på förskolan menar förskollärarna att detta leder till förvirring hos barnen. Därför menar förskollärarna att det är viktigt att lyfta fram förskolans normer och värderingar och inte enbart förskolans idéer och funktioner, så att vårdnadshavare ska förstå och tillägna sig de normer och värderingar förskolan strävar efter (Stier & Sandström 2018, s. 10). I avhandlingen av Lahdenperä (1997) framkommer det att kulturkonflikter kan bli problematiska, de kan lätt uppstå i förskolans vardag. Konflikterna kan handla om vilka kläder som får eller inte får användas och varför får de eller får de inte användas. För att få barn och vårdnadshavare att förstå vikten av den didaktiska frågan *varför* gäller det för pedagogen att skapa en förändring i interaktionen som sker mellan individen och hur "problemet" kan lösas, här intas ett interkulturellt förhållningssätt. Pedagogen skiftar sitt perspektiv och försöker möta den andre individen på samma villkor och med en ömsesidig respekt (s. 71).

3.2. Barns identitetsskapande i kulturella miljöer

Tualaulelei och Taylor Leechs (2021) har undersökt i en studie hur barns identitetsskapande i en trygg kulturell miljö kan främjas. I resultatet framkommer det att barn i förskoleåldern påverkas positivt i sitt identitetsskapande när miljön påminner om den kultur de är vana vid. De menar att kulturella föremål och traditioner skapar en trygghet för barnen, de menar även att en miljö där allt är nytt och där det inte finns något som påminner om hemkulturen kan ha en negativ påverkan på barnets identitetsskapande. Detta i sin tur kan komma att påverka barnens framtida skolgång på ett negativt sätt (s. 141-144). Även Eklund (2008) beskriver i sin avhandling att förskolans miljö och hemmets miljö är olika, miljöerna kan vara främmande och svåra för barnen att känna igen sig i. Om inte förskolans miljö kan stödja barnen med olika bakgrunder, oberoende av kultur, kan detta ge en negativ effekt på barnens identitetsutveckling. Vidare lyfter hon fram barnens kulturella kompetens som en resurs i det pedagogiska arbetet. Det kan handla om att använda olika material och olika språk som barnen har erfarenhet av, samt att ha ett tätt samarbete med vårdnadshavare (s. 49). Resultatet från Eklunds (2008) avhandling kan man tydligt se när det blir homogena grupperingar av samma kultur är det svårt att utveckla sin kulturella identitet. Man vänder sig till det som är bekant, det blir inget utmanande. Här är det lärarens ansvar att se till att olika konstellationer av bakgrunder blandas och att barnen kan utbyta erfarenheter och värderingar med varandra.

För att det ska ske en identitetsutveckling behöver olika kulturer blandas och problematiseras för att få nya insikter i det kulturella arbetet (s. 330-331).

I en studie med titel "*shifting between cultural identities: The voice of preschool children*" har Popa (2018) genomfört observationer och fokusgruppintervjuer för att få syn på skiftet mellan barns olika identiteter. I resultatet framkommer det att barnen inte är medvetna om sin etnicitet, de barnen som blir tillfrågade svarade oftast på fråga med vilket språk de talade. Barnen kan identifiera sig med ett språk eller ett land, hur de ser ut i exempelvis Tyskland som de tar upp i studien. Att folk från Tyskland ser ut på ett visst sätt, barnen förklarar också vilket land eller språk de inte vill bli identifierade med. Popa (2018) lyfter även upp att pedagogerna i studien hjälper barnen att bli självständiga och detta skapar en mer självständig identitet, barnen känner sig kompetenta. Det lyfts även fram i resultatet att barn och vårdnadshavare kan känna sig rädda när de kommer till en ny kulturell miljö, allt är främmande så som språket som talas. Vårdnadshavare är rädda för denna krock mellan hemmets kulturella identitet och förskolans, att det kan bli för ansträngande för barnen. Här får leken en stor betydelse, ju snabbare barnet hittar någon att leka med desto snabbare kommer barnet in i det sociala samspelet. I den fria leken kan barnen skifta mellan olika identiteter utan att bli "dömda" för det. Det är även här barnen kan utforska och utmana sin egna kulturella identitet med sina kamrater (s. 71-77).

Miljöer, normer och värderingar som finns i samhället är en bidragande faktor till barns subjektskapande och barnens identitetsskapande lyfter Nordin-Hultman (2010) i sin avhandling. Resultatet från studien visar att de olika miljöerna barnen möter hjälper till att skapa deras identitet. Hon menar på att barnen inte *är* utan att barnen *blir* i de olika miljöerna, hur vi pratar om barnen. Man skulle kunna se det som om att barnen gör ett rollbyte i olika kontexter så som hemmet, förskolan och med vänner. Man har olika identiteter beroende på vart man är. Om någon hela tiden på pekar att denna pojke är en stökig pojke så är de det enda vi kommer att se. Barnen som befinner sig i de olika miljöerna lär sig att anpassa sin identitet utifrån de normer som råder just där och då, att de vet hur miljön vill att man ska vara. Barn och vuxna är i ett konstant konstruerande av sin identitet, vi blir det miljön projekterar, är det ett stökigt rum blir vi stökiga etc (ss. 167-168, 176).

3.3. Från monokulturellt till interkulturellt förhållningssätt

I en studie med titel "From monocultural to intercultural educational research" av Lahdenperä (2000) syftar till att få olika synvinklar på hur man kan skapa ett större medvetande kring det

multikulturella och det interkulturella och hur detta ska användas i utbildningen. Forskaren menar att det fokuseras mer på det mångkulturella än det interkulturella, både i förskolan och i forskningen. Det som lyfts fram är att lärare oavsett kunskap om barnens kulturella bakgrund endast fokuserar på den svenska etniciteten, detta landar i det monokulturella perspektivet där svensk kultur utgör normen. För att omvända det monokulturella till det interkulturella behövs det ske i möten mellan olika kulturer. Det handlar om att vara medveten att sin egen kultur kan sätta begränsningar och att dessa kan påverka kommunikationen och öppenheten för andra kulturer. Lahdenperä (2000) lyfter även att den interkulturella attityden har stor betydelse för att se bortom etniciteten och att ha medvetenhet om sin egna kulturella bakgrund. Genom att vi antar detta medvetande skapas det en symmetrisk maktbalans mellan aktörerna i mötet, detta för att förminska risken att någons kultur eller etnicitet förnekas. Lahdenperä skriver längre ner i sin artikel om etnocentrism, som i denna mening menas att man tillhör samma etniska kultur. Inom den etnocentriska kulturen uppfattar man värderingar, föreställningar och normer på samma sätt, de blir självklara för de som delar samma syn. För att kunna bryta detta synsätt behöver dessa delar bli ifrågasatta, utmanade av andra synsätt. Det kan göras på så sätt att man sätter sig in i den nya kulturen, dock får inte sin egen kultur gå förlorad. Detta kan kopplas till förskolans verksamhet, lärarna har med sig sin kulturella kompetens och möter barnens kulturella kompetens. Det handlar om att utbyta erfarenheter och kunskap om olika kulturella föreställningar, mötas i interaktion och ta del av varandras kulturer. Kommunikationen ska ske i ett öppet och tillåtande klimat där olika aspekter tas in men inte döms, det är i ett möte med olika kulturer som ett interkulturellt arbete kan påbörjas (s. 201-207).

Även Skans (2011) har studerat förskolan i ett perspektiv av samhällsförändringar och kommer fram till liknande slutsats och lyfter fram detta med att motverka monokulturellt synsätt. Skans (2011) beskrivning av det monokulturella är att det alltid utgår från majoritetssamhället, här förnekas minoritetskulturerna sin rätt till sina värderingar och erfarenheter. I förskolans verksamhet ska detta synsätt motverkas, annars kan det förledas till diskriminering. Här behövs det att man jobbar mot den mer symmetriska maktbalansen så att interaktionerna blir mer jämbördiga, detta ligger på pedagogens ansvar (s. 43-44).

I en annan studie av Olsson (2022) har de samhälleliga och kulturella förändringar undersökts samt hur de har påverkat kraven på personal i mångkulturella förskolor. Resultatet visar att rektorer föreställer sig begreppet mångkulturellt som många samlade kulturer. Att interkulturalitet står för interaktion mellan individer med varierad bakgrund av kultur och

språk. Resultatet visar även att begreppet mångkulturell används oftare än interkulturellt trots att rektorerna anser att det interkulturella är mer aktuellt för förskolan, rektorerna tror att begreppen blandas ihop. Förskolan är en mötesplats för etnisk, språklig och religiös mångfald, trots det såg inte rektorerna det mångkulturella som någon svårighet. Rektorerna menar att det handlar om tankesättet, att vara öppen, intresserad och nyfiken för att på ett genuint sätt visa sitt intresse. Däremot upplevs svårigheter i kommunikationen och samarbetet med vårdnadshavare, detsamma gäller det interkulturella arbetet samtidigt som man vill upprätthålla svensk kultur och tradition. Man försöker involvera vårdnadshavare till att dela med sig av sina traditioner för att berika verksamheten så att vi kan ta del av varandras traditioner (s. 67-69).

4. Metod

Under denna rubrik kommer vi att redogöra för hur vi har gått tillväga för att nå våra resultat. Detta kommer att ske via kvalitativa intervjuer med pedagoger i förskolans verksamhet för att vi ska kunna få svar på vårt syfte. Vi beskriver vad kvalitativ intervju som metod innebär och hur vårt urval av informanter har skett. Vi kommer även beskriva hur vi tagit ställning till de forskningsetiska principerna i våra intervjuer samt hur vi hanterat vårt insamlade material och hur vi bearbetat materialet.

4.1. Val av metod

Vi har valt att använda oss av kvalitativ metod för att få svar på våra frågeställningar. Kvalitativ metod är bra för att få ta del av informantens erfarenheter, tankar och känslor, även för att ta del av informantens kunskap av ett specifikt ämne (Dalen 2015, s. 14). Enligt Kvale och Brinkman (2017) kan kvalitativ forskningsintervju ses som ett sätt att ta del av den intervjupersonens uppfattning av den värld som denne verkar i, genom intervjupersonens erfarenheter kan kunskap utvecklas (s. 17). I vårt arbete ligger pedagogens tal om det interkulturella förhållningssättet i fokus, där vi genom intervjupersonernas erfarenheter kan skapa kunskap. Enligt Kvale och Brinkman (2017) är den kvalitativa forskningsintervjun två personer som samtalar med gemensamt intresse för ett tema, i interaktionen mellan den som intervjuar och den som blir intervjuad kan kunskap konstrueras (s. 18). Vi har använt oss av en semi-strukturerad intervjumetod, där vi har arbetat fram frågor som är öppna och har en specifik riktning. En intervju kan liknas ett vardagligt samtal då det är två parter som sitter och samtalar, dock har detta en specifik riktning och ämnesinnehåll. Vi använder inspelning som metod, med denna metod ta del av informantens beskrivning samt kunskap och

erfarenheter kring ämnet vi valt för datainsamlingen. Denna metod underlättar insamlingsprocessen då vi får med allt som informanten säger och går då inte miste om viktig information. Informanten kan när hen vill avbryta inspelningen och intervjun (Dalen 2015, s. 37-38).

4.2. Urval

I urvalet av informanter till vår studie valde vi att inte fokusera på någon specifik titel men vi valde att lyfta in hur länge de varit verksamma, vi genomförde åtta stycken intervjuer. Informanterna fanns i vårt professionella kontaktnät. Informanterna som medverkar är verksamma både i kommunala förskolor samt privata förskolor. Urvalet av informanter baserades först på en kommun samt att vi valde två pedagoger från varje förskola. Vi insåg att detta inte gick och vi frågade andra pedagoger i vårt kontaktnät om de ville medverka och dessa kom från olika delar i Sverige. Vi har begränsat antal informanter för att analysarbetet och hanteringen av materialet inte ska bli för tidskrävande. Det kommer att ske enskilda intervjuer, detta för att vi ska kunna fokusera på den enskilda pedagogens kunskap och förståelse samt att pedagogen ska få chansen att få komma till tals (Bjørndal 2018, s. 112, Dalen 2015, s. 58-59). Genom att intervjua pedagoger med olika erfarenheter och kunskaper, detta ger en bredd på informationen. Intervjupersonerna kommer från olika kommuner i landet vilket ger en större spridning på deras kunskap kring det interkulturella förhållningssättet. Dimenäs (2020) skriver om kvalitativ studie där informanternas olikheter är en viktig faktor, olikheterna gör det möjligt för oss att studera och analysera resultatet (s. 96). I nedanstående tabell kommer vi att presentera våra informanter, vi skriver hur vi benämner dem, vilken ålder de är i och hur länge de har varit verksamma i förskolans värld. Vi har valt att redan här avidentifiera dem för att skydda deras identitet. Vi har valt att inte benämna deras yrkestitel då detta inte har någon relevans för vårt resultat. Se tabell 1 nedan:

Tabell 1 Beskrivning av pedagoger, ålder och yrkessamma år

Namn	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8
Ålder	34 år	34 år	34 år	59 år	26 år	42 år	61 år	33 år
Antal år i yrket	Ca 4 år	5 år	15-16 år	38 år	3 år	15 år	33 år	7 år

4.3. Genomförande

Vi har kontaktat våra informanter via mail eller haft direktkontakt med de pedagoger som funnits i vår professionella krets, därefter har vi skickat ut en förfrågan om deltagande till vår studie. När vi fått svar på våra förfrågningar skickade vi ut informationsbrev där vi beskrev syftet med vår studie och hur personuppgifter hanteras. Informanterna har fått välja om de vill ses via zoom eller på en överenskommen plats och tid. De informanter som befann sig i närliggande kommuner valde att göra intervjun på plats och de som bodde utanför har intervjuats via zoom. Varför de informanter som låg i närliggande kommuner valde att göra intervjuerna på plats vet vi inte, de fick två valmöjligheter och fick välja det som passade dem bäst. De informanter som valde att göra intervjuerna på plats hade precis avslutat sin arbetsdag, några av intervjuerna genomfördes under reflektionstiden. Vi har även haft två intervjuer via zoom senare på eftermiddagen eftersom tiderna inte har passat med informanternas verksamheter, vi har varit flexibla i tiderna. Enligt Kihlström (2007) är det en fördel att vara två vid intervju, då kan flera saker uppmärksammas. Den ena kan fokusera på intervjuens frågor medan den andre kan anteckna och fundera på eventuella följdfrågor, detta ökar reliabiliteten (s. 232). Vi har gjort intervjuerna tillsammans, vi fördelade intervjufrågorna mellan oss. Detta gjorde att vi kunde hjälpas åt med att komma på följdfrågor. Vi har valt att lägga upp det så för att vi båda ska känna att vi gjorde lika stor del i arbetet och för att finnas som stöd för varandra. Vi har delat upp vem som spelar in intervjun och vem som transkriberar intervjun. Att spela in en intervju är en fördel då vi får med allt som informanten säger, detta gör att vi kan fokusera på informantens svar och har större chans att ställa följdfrågor (Kvale & Brinkman 2014, s. 218). Vi intervjuade informanterna enskilt för att kunna ge fullt fokus till en i taget samt att informanten skulle få komma till tals med sina erfarenheter och kunskaper. Vid gruppintervjuer får man mer reflektioner men vissa informanter har svårt att komma till tals och att få sin röst hörd. De intervjuer vi gjorde på plats var i enskilda rum som informanten bokade, vilket gav oss förutsättningar till att inte bli störda och intervjuerna kunde genomföras i lugn och ro. Intervjuer som skedde via Zoom, fick en inbjudan då det krävs för att få tillträde till ett enskild mötesrum (Bjørndal 2018, s. 122, Kihlström 2007, s. 51). När vi spelar in intervjun kan vi lyssna på den flera gånger vilket ger oss möjlighet att klargöra delar om något skulle verka otydligt (Kihlström 2007, s. 51). Intervjuerna varierade i tid, vi hade satt cirka 30-40 minuter per tillfälle. Intervjuerna varade från 15 minuter till 57 minuter, detta beroende på

hur utförligt informanten beskrev sina svar. Vid inspelning på plats använde vi våra smartphones, dessa försattes i flygplansläge för att inte kunna sparas i något lagringsmoln. När intervjun var färdig kopplades mobilerna in till en lösenordskyddad dator och lades in där. Efter de hade överförts raderades filen från våra mobiltelefoner och flygplansläget stängdes av. Vid intervjuer på datorn användes Zooms egen inspelningsfunktion som finns inbyggd i appen. Efter varje intervju sparades en mp4 fil ner på en lösenordskyddad dator. I intervjun använder vi vår intervjuguide där frågeställningen i vårt syfte var utgångspunkt. Utifrån frågeställningen formulerades frågor vars svar kommer att besvara vårt syfte (se bilaga 2). Vid genomgång av forskning och litteratur fick vi inspiration till frågorna. Vi valde frågor som skulle kunna besvara vårt syfte och våra frågeställningar på bästa sätt. Våra frågor är av öppen karaktär, detta för att pedagogerna ska kunna besvara dem med sina egna ord och inte blir fast i ett ja eller nej svar som lätt kan ske vid slutna frågor. Med öppna frågor ger det informanten chansen att reflektera och motivera svaren på ett annat sätt eftersom det inte finns några givna svar från början (Hjalmarsson 2014, s. 159, Bjørndal 2018, s. 120, Dalen 2015, s. 34-35). Vi börjar med att fråga informanten några allmänna frågor som uppvärmning som handlar om ålder, utbildning och yrkestitel. Sedan fortsätter vi med våra huvudfrågor där informanten berättar om sina erfarenheter. Vi har inte skickat ut våra intervjufrågor i förväg utan vill ha informanternas spontana svar. Hade vi skickat frågorna i förväg kan detta leda till att informanterna övat in svar som de tror att vi vill ha (Kihlström 2007, s. 52). Intervjuguiden blir ett stöd för oss att nå vårt syfte och frågorna ser till att vi håller oss till ämnet (Kihlström 2007, s. 53).

4.4. Bearbetning och analys av data

De genomförda intervjuerna spelades in för att inte gå miste om viktig information (Kvale & Brinkman 2014, s. 218). Vi har transkriberat (renskrivit) det ljudinspelade materialet för att få en större överblick av det sagda vid varje fråga. Tack vare att vi transkriberar det sagda kan vi gå tillbaka och läsa det flera gånger. Bjørndal (2018) beskriver transkribering någon som förs över från ett system till ett annat. Här kan man få syn på delar vi inte hörde under själva intervjutillfället. För att få ut det mesta av informationen som ges behöver transkriberingen vara avskrivet rakt av så att inga delar fattas och tas ur sitt sammanhang (s. 110). Det vi märkte under arbetets gång är att transkribering är tidskrävande, samt att vi kände att vissa ställen hade vi kunnat utöka frågorna mer. Enligt Dimenäs (2020) ska transkriptionerna sammanställas för att kunna kommuniceras till andra, detta kan ske med hjälp av en tematisering och kategorisering av det insamlade materialet. Utifrån syfte och

forskningsfrågor urskilja meningsfulla delar från det insamlade materialet (s. 122). Enligt Malmqvist (2007) kan en tematisering innebära att man går igenom helheten av det insamlade materialet för att skapa sig en översiktlig bild av insamlade data. Sedan väljs sådant som är återkommande i materialet ut som kan sorteras och samlas för att skapa ett övergripande tema (s. 124). När vi samlat in data från intervjuerna har vi skrivit ut dem på papper, läst och gått igenom dessa, vi har då kunnat se beskrivningar och begrepp som återkommer. Dessa har vi tagit fasta på för att skapa de olika teman som vi utgår från i vårt resultat. Malmqvist (2007) beskriver hur viktiga delar och delar som hör ihop kan markeras med färgpennor, dessa olika delar kodas med olika färger. Sorteringen kan ske med utgångspunkt i frågeställningarna, där delar kodade till en viss färg hör till fråga ett och så vidare. Detta är ett bra sätt för att säkerställa att frågeställningen besvaras. Detta ger materialet en struktur och en god start för den fortsatta analysen av arbetet (s. 125-126). Vi har med överstrykning pennor markerat olika delar i materialet med olika färger för att sortera materialet till den frågeställning vi vill besvara. Utifrån vår frågeställning tillsammans med det sorterade materialet formar vi rubriker och under rubriker där våra teman passat in och relaterar till varandra (s. 127). I resultat och diskussion används den sociokulturella teorin, bakgrund och tidigare forskning till att analysera det insamlade materialet. Detta för att förstå och förklara pedagogernas arbete med det interkulturella förhållningssättet.

4.5. Etiska ställningstaganden

Inom forskning kring människor finns det vissa krav och regler som behöver följas, detta för att skydda informanterna som deltar i de olika forskningsstudierna. De fyra kraven som behöver tas ställning till är *Samtyckeskravet*-den förfrågade informanten får bestämma om de vill medverka eller inte i den kommande studien. I samtyckesinformationen informerar forskaren om att deltagandet är frivilligt och att informanten kan avbryta när som helst. *Informationskravet*-forskaren informerar den berörda personen om studiens syfte *Konfidentialitetskravet*-Informanternas personuppgifter blir avidentifierade så att inget kan härledas tillbaka till dem, oftast redan i det ej bearbetade materialet. Forskaren beskriver hur materialet hanteras och förvaras för icke behöriga personer. Sist har vi *nyttjandekravet*-försäkran om att det insamlade materialet endast används till den studien som informanten fått information om (Löfdahl 2014, s. 36, Ordell Björkdahl 2007, s. 26-27, Vetenskapsrådet 2017, s. 8-9, 13-14). Vi har tagit ställning till de forskningsetiska principerna genom att skriva i ordning ett informationsbrev (se bilaga 1) som vi skickat ut till de som deltar i vår studie. Det första kravet och andra kravet *Samtyckeskravet* och *Informationskravet* kommer

fram tydligt i vårt informationsbrev. Där beskriver vi syftet med vår studie, vilka vi är, vilken skola vi utgår från. Vi beskriver hur intervjuerna kommer att gå till, hur lång tid vi uppskattar att det kommer att ta, informanterna får ge ett skriftligt samtycke för deltagandet. På plats frågar vi ytterligare en gång till om samtycke, då i muntlig form. Detta för att försäkra oss om att vi fortfarande har informanternas samtycke innan vi påbörjar intervjun. Vi informerar att deltagandet är frivilligt och kan avbrytas när som helst under intervjun (Ordell Björkdahl 2007, s. 26-27, Vetenskapsrådet 2017, s. 13-14). Det tredje kravet *konfidentialitetskravet*, beskriver hur vi hanterar det insamlade materialet. Att vi har det på en lösenordskyddad dator, att det endast vi som tar del av det insamlade materialet som vi ännu inte aidentifierat. Vi beskriver hur deras personuppgifter hanteras och aidentifieras så att det inte kan härledas tillbaka till informanterna. Här kommer även det fjärde kravet in, *nyttjandekravet*, som betyder att informanternas information endast kommer att användas till vår studie (Ordell Björkdahl 2007, s. 26-27, Vetenskapsrådet 2017, s. 8-9).

4.6. Reliabilitet och validitet

I vår studie är syftet att undersöka vilka möjligheter och utmaningar som kan finnas i det interkulturella arbetet och förhållningsättet på förskolan. Samt hur detta kan utspela sig konkret i verksamheten. För att få svar på vårt syfte och våra frågeställningar har vi riktat in oss på pedagoger i förskolan. Under utbildningen till förskollärare har vi fått möjlighet att öva på intervju som redskap vilket Kihlström (2007) anser är en faktor till ökad trovärdighet och tillförlitlighet. Genom träning av intervju som redskap har därför våra färdigheter för genomförandet utvecklats (s. 232). Genom att intervjua pedagogerna får vi ta del av deras erfarenhet kring det berörda området. Detta ökar studiens giltighet då vi studerar det som är syftet med vår undersökning (Kihlström 2007, s. 231). Intervjuarens frågor kan ha en avgörande roll för intervjuarens reliabilitet. Det handlar om på vilket sätt intervjuaren ställer sina frågor och hur sanningsenliga svaren blir. Ställs samma fråga med olika formulering kan det riskera att ge olika svar, eller om frågan är ledande kan det påverka informantens svar (Kavle & Brinkman 2014, s. 295). Vi valde att hålla oss till vår intervjuguide (se bilaga 2) där vi formulerat öppna frågor, vid vissa tillfällen ställdes följdfrågor som kan du beskriva det mer? Hur agerade du då? Om informanten önskade att frågan repeterades, ställde vi den med samma formulering. Vi valde att intervjua olika yrkeskategorier för att få en bredare förståelse för det interkulturella arbetet. Hade vi valt att endast koncentrera oss på en yrkeskategori kan svaren blivit för snäva eftersom alla yrkeskategorier jobbar tillsammans. Hade vi valt att intervjua barnen hade svaren sett annorlunda ut. Vi har valt ut ett antal

personer att intervjua för att känna att vi får tillräcklig material. Genom fler intervjuer får vi mer information desto mer tillförlitlig blir studien. Genom att vi har utgått från en intervjuguide när vi intervjuat våra informanter säkerställer vi att de frågor vi ställer hjälper oss att svara på vårt syfte och våra frågeställningar (Roos 2014, s. 51-53).

5. Teoretisk utgångspunkt

I detta kapitel presenteras sociokulturellt perspektiv som en teoretisk utgångspunkt för vår studie. Först kommer en kort sammanfattning om vad teorin kan innebära i utveckling och lärande. Begreppen som redogörs i detta avsnitt kommer att fungera som analysverktyg för den insamlade data. Begreppen som vi använder är: artefakter- både mentala och fysiska, här kopplar vi ihop det med språket och olika verktyg som finns i verksamheten. Nästa begrepp som är användbart för vårt arbete är proximalutvecklingszon- hur vi lär av varandra i samspel, detta blir användbart i vårt arbete genom att vi har fått syn på hur utveckling och lärande sker samt hur begreppets används genom att utmana varandra. Kulturskapande- hur kulturer ses och hur de skapas i verksamheten. Scaffolding- används som stöd för vårdnadshavare och för barnen för att fördjupa kunskap och förståelse. Vi kan koppla det sociokulturella perspektivet till vårt syfte för att det interkulturella arbetet sker i samspel med andra människor i olika kulturella miljöer. Inom det sociokulturella perspektivet är kommunikation viktigt och för att lära varandra samt av varandra och skapa en gemensam förståelse behövs det kommunikation. Därför tycker vi att just det sociokulturella perspektivet passar som analysverktyg för att kunna besvara vårt syfte.

5.1. Sociokulturellt perspektiv

Det sociokulturella perspektivets grundtänkare är Lev S. Vygotskij, hans idé kring att det är samspelet med omvärlden som utvecklar språket och tänkandet. Detta synsätt ligger till grund för dagens läroplaner, att det är genom interaktion och kommunikation som vi utvecklas och lär. Men för att kunna utvecklas och läras behöver individerna någon som utmanar dem i sitt tänkande och i den miljö de befinner sig i (Pihlgren 2017, s. 31-32). Enligt Säljö (2014) är en av huvudpunkterna för ett sociokulturellt perspektiv inom lärande, tänkande och handling ett intresse för andra individers användande av fysiska och kunskapsmässiga medel. Där även samspelet mellan individ och grupp ses betydande i detta perspektiv (s. 18). Säljö (2014) skriver att utgångspunkten för lärande är hur vi lär och tillägnar oss de redskap som behövs för att klara den uppgift som utförs, detta görs med hjälp av olika redskap som vi har tillgång till, redskapen används för att förstå och agera i samhället (s. 20). Genom kommunikation

och interaktion med andra kan vi tillägna oss de olika redskap som utvecklats med tiden, både fysiska och mentala. Med kommunikationen kan vi föra kunskaper kring redskapen vidare till nästa generation (s. 21). På så sätt har redskapen utvecklats under historiens gång och genom samspelet kan vi tillsammans fortsätta utveckla de redskap som vi behöver för att hitta lösningar som gör att vi kan förstå och klara våra liv på ett bättre sätt (s. 22). Vi kan koppla den sociokulturella teorin till interkulturellt förhållningssätt eftersom det handlar om interaktion mellan människor med olika kulturella bakgrunder och hur detta kan kopplas till verksamheten. Den sociokulturella teorin blir därför ett verktyg till att förstå och fördjupa kunskapen kring det interkulturella förhållningssättet i interaktionen med barnen.

5.2. Artefakter-fysiska och mentala

Fysiska artefakter kan vi se som allt människan skapat för att underlätta vår vardag. Exempelvis kan det vara datorer, bilen, penna med mera. Alla dessa kulturella redskap gör att vi kan interagera med den fysiska omvärlden och hur vi senare handlar i den. Dock blir det inte ett redskap som kan användas om vi inte använder vår kunskap och förståelse om artefakterna. De mentala artefakterna representerar vårt språk och vårt tänkande (Jakobsson 2012, s. 154-155). Jakobsson (2012) lyfter fram två olika betydelser på mentala artefakter som Vygotskij och Wertsch har beskrivit. Vygotskij beskriver det ur ett psykologiskt perspektiv, olika representativa system. Wertsch beskriver det som mentala hjälpmedel, exempelvis tankeverktyg. Tankeverktyg och de fysiska artefakterna beskriver hur och vad vi tänker och hur vi agerar i olika situationer. Ett samlingsbegrepp för alla dessa mentala artefakter skulle kunna landa under medierande resurser. Jakobsson belyser att det är viktigt att komma ihåg att olika personer använder begreppen på olika sätt (s. 155). Även Pihlgren (2017) lyfter fram detta med kulturella redskap (artefakter). Hon beskriver det att vi använder oss av dessa redskap för att vi ska kunna förstå vår omgivning. Hon lyfter att det viktigaste redskapet vi har med oss är språket, utan de blir det svårt att förmedla oss (s. 32).

5.3. Den proximala utvecklingszonen

Alla barn befinner sig i på olika utvecklingsnivåer vid olika tidpunkter i livet. För att kunna utmana barnen i deras utveckling behöver de bli utmanade i deras proximala utvecklingszon. Detta kan ske i samspel med ett annat barn, en vuxen eller med omgivningen, för att kunna utmanas behöver den andre personen ha lite mer kunskap än barnet i fråga. Här blir även undervisning en viktig komponent i att utmana barnen i deras proximala utvecklingszon. Det finns en annan del i begreppet proximal utvecklingszon och det är multipel proximal

utvecklingszon. Detta sker oftast i grupper där ett barn har lite mer kunskap om en specifik sak och kan hjälpa sina kamrater att utmanas och skapa en gemensam förståelse (Pihlgren 2017, s. 32-33). För att barnen ska kunna utvecklas i sitt lärande behöver pedagogerna ha kunskap om vilken nivå barnet ligger på, vad barnet redan kan. När pedagogen utmanar barnet kan de inte skapa för stora utmaningar, görs detta kommer barnet inte att uppnå nästa nivå i sin utveckling (Askland & Sataøen, 2014, s. 200-201).

5.4. Kulturskapande

Utifrån de sammanhang och de kunskaper samt erfarenheter en individ erfarit, dessa kunskaper och erfarenheter utvecklas ständigt då individen vistas i nya sammanhang och tar del av andras erfarenheter och kunskaper. På detta vis skapas och utvecklas kulturer ständigt i samspel individer emellan (Askland & Sataøen 2014, s. 20). Enligt Säljö (2005) är den kommunikativa förmågan viktigt för att kunna ta del av och förstå kulturella intryck som förmedlas i kollektiva verksamheter. Med språket kan vi engagera oss socialt samt samordna våra handlingar i dessa verksamheter (s. 45).

5.5. Scaffolding

Enligt Askland och Sataøen (2014) syftar scaffolding till att ge det stöd som ett barn behöver för att klara en uppgift som hen inte ännu klarar av på egenhand. Stödet kan ges av en pedagog eller en mer kunnig kamrat (s. 208). Säljö (2005) menar att stödet kan handla om att strukturera uppgiften till mindre delar. Tydliggöra vart uppgiften börjar samt följa med steg för steg fram till uppgiftens mål. Detta stöd kan liknas med en kommunikativ och kognitiv koordination genom interaktion mellan den stöttande personen och barnet, vilket leder till att barnet kan klara uppgiften (s. 123). Enligt Pihlgren (2017) kan man tänka sig scaffolding som en byggnadsställning med olika stöd som till exempel dialogen mellan pedagog och barn, där pedagogen utmanar barnet till vidare utforskning. För att stödet ska bli tydligt för barnet behöver pedagogens frågor utmana barnets tankar för att lärandet ska utvecklas. Men pedagogen bör vara försiktig så att barnet inte lotsas till rätt svar, då blir det inte möjligt för barnet att nå sin nästa utvecklingsnivå. Allting handlar om pedagogens lyhördhet för barnets nuvarande utvecklingsnivå för att kunna utmana barnet att nå nästa utvecklingsnivå (s. 36-38).

6. Resultat

I detta avsnitt kommer vi att presentera studiens resultat om hur pedagoger förhåller sig till interkulturellt arbete i förskolan. I den första delen kommer vi att redovisa för pedagogers uppfattningar, där vi delat upp i underrubrikerna kultur, mångkulturalitet och interkulturellt förhållningssätt. I del två redovisas pedagogers erfarenheter av interkulturellt arbete. I den tredje delen redogörs olika möjligheter och hinder som pedagogerna står inför i det dagliga arbetet i verksamheten. Under varje huvudrubrik avslutar vi med en resultatanalys, där vi använder sociokulturell teori som analysverktyg och med de begrepp som vi valt ut.

6.1. Pedagogers syn på kultur, mångkulturalitet och interkulturalitet

Här lyfter vi de delar som sammanfattar olika delar av det kulturella arbetet samt pedagogernas egen syn på vad kultur kan vara för dem. Det handlar om olika synsätt, förhållningssätt och hur det kan komma i uttryck i deras beskrivningar. Det kommer att lyftas in citat som belyser dessa delar.

6.1.1. Kultursinnebörd

Pedagogerna som intervjuat lyfter olika sätt att se på vad kultur kan vara och vad kultur kan vara för dem. Det kan vara från den minsta detaljen till det stora hela. Pedagogerna lyfter fram att man är medveten om sin egen och att kulturer finns överallt. P2 och P7 besvarar frågan så här:

Vi har ju en kultur på förskolan, hur vi är här och hur vi lever här. Jag har ju min kultur hemma, ni har eran hemma, barnen har sin hemma som kommer från jättemånga olika kulturer. Så det är hur vi lever och hur vi är. (P2)

Det kan vara inom arbetsgruppen så tycker vi och tänker olika, vi har liksom kulturer i kommunen, i länet, i Sverige och i hela vår värld. (P7)

Pedagogerna framhåller att kulturen finns överallt. Pedagogerna menar att vi får våra kulturer från vårt hem och i de sociala arenorna där dessa olika kulturer möts. Kulturerna ser olika ut beroende på vart man befinner sig. Det var flera av pedagogerna som hade samma syn på vad begreppet kultur var men med olika definitioner. Exempelvis som P3 och P8 beskriver det:

Kultur för mig är något som flera har gemensamt som man gör, men som skiljer sig från plats till plats men där man tillsammans på ett ställe har en gemensam syn, ett sätt att vara, ett sätt att bete sig. (P3)

Alltså på det stora hela så är det väl liksom någon slags överenskommelse kring hur man väljer att leva. (P8)

Pedagogerna beskriver att gemenskapen och deras beteende ses som en viktig del i deras eget kulturskapande. Det blir viktigt hur vi ser på saker och ting samt vilket förhållningssätt vi innehar. Detta kopplas ihop med svaren från P2 och P7 att vi har olika kulturer i olika arenor, så som förskolan och hemmet. Men det finns olikheter i hur pedagogerna ser på begreppet kultur. P4 lyfter begreppet på detta vis:

Kultur för mig, ja det är väl egentligen den kultur som man har, den svenska kulturen i och med det att jag faktiskt är svensk själv, tänker man ju mycket på det här med lucia och midsommar. (P4)

P4 beskriver kultur utifrån sin egen svenska kultur med tillhörande traditioner. Dessa blir viktiga att belysa i förskolans verksamhet för att belysa kulturer och för att ha en öppenhet kring dem. Det framkommer att det är viktigt att inte glömma bort de svenska traditionerna och förklara varför vi har dem.

6.1.2. Mångkulturalitet

I intervjuerna med pedagogerna framkommer det att samtliga kopplar en variation av etnicitet och språk i en grupp till mångkulturalitet. En av pedagogerna (P3) beskriver andra delar som påverkar:

Där är det främst när det gäller flera etniciteter men även när flera har en gemensamma svårigheter, enkelheter, har man något gemensamt har man en kultur. (P3)

Här belyser pedagogen att mångkulturalitet inte enbart handlar om etnicitet utan även andra faktorer. De faktorer pedagogen lyfter är funktionsvariationer och sexuell läggning. De andra intervjuade pedagogerna P1, P2, P4, P5, P6, P7 och P8 lyfter fram att mångkulturalitet är många kulturer på samma ställe. P4 formulerar sig på detta sätt:

Människor i grupp har ju med sig olika ryggsäckar och i den rycksäcken så kan det ju finnas väldigt mycket olika saker beroende vad man har med sig och vilka erfarenheter och kunskaper man har med sig. (P4)

Pedagogen belyser sin egen kunskap och erfarenhet som viktiga aspekter för att kunna lyfta det mångkulturella begreppet. Dock syns det i svaren att det skiljer sig från ovanstående förklaringar när de beskriver om förskolan anses vara mångkulturell. Fyra av pedagogerna tycker inte att deras förskola är mångkulturell. P6 beskriver varför inte hans förskola anses som mångkulturell:

Kollar man normkritiskt så är det ett hinder på min förskola. För där är alla medel eller överklass, lever med mamma och pappa, två eller tre barn, man bor i villa som man köpt eller byggt själv. Så allting är så stereotyp den gammalmodiga kärnfamiljen. (P6)

Här kan man utläsa att det är många kulturer men eftersom det är samma norm anses det inte som mångkulturellt. Vissa pedagoger anser inte att förskolan är mångkulturell om det inte finns någon annan etnicitet eller funktionsvariationer. De andra pedagogerna anser att deras förskola är mångkulturell med hänsyn till att vi är många olika individer på samma plats.

Ja, det tycker jag. Men vi kanske inte förstår det riktigt. Vi träffar så många olika familjer varje termin, i alla fall här och vi kommer från så många olika ställen. Vi kommer från Kommunen, vi kommer från byar runt om i Kommunen men vi kommer också från utländska familjer. Så jag tycker verkligen att vi är mångkulturella. (P7)

Enligt det P7 beskriver så anser hen att förskolan är mångkulturellt då hen ser att de olika kulturer som är samlade kommer från flera olika platser från kommunen men också från andra delar av världen.

6.1.3. Interkulturellt förhållningssätt

Från intervjuerna kan vi se att alla pedagoger belyser interkulturellt förhållningssätt som interaktionen mellan olika kulturer. Pedagogerna besitter en lyhördhet och öppenhet för alla oavsett kultur. Förskolan ska vara en neutral arena där alla barn är välkomna precis som dom är. Hitta en språklig balans när det finns barn och vårdnadshavare med annat modersmål, hitta likheter mellan språken. Det som lyfts som viktigt är att förklara varför vi gör som vi gör. Det är inte alla som förstår innebörden i de olika delar som ingår i förskolans verksamhet, vi får inte vara rädda att ställa frågor och förklara varför. En av pedagogerna (P6) förklarar det interkulturella förhållningssättet så här:

Interkulturellt förhållningssätt för mig är ju liksom att du har en öppenhet, du är, just de här med att man är öppen för olika tankar, olika värderingar, tanken kring det här olika. Att det är okej, för mig är det ett interkulturellt förhållningssätt. Det är just en öppenhet som jag besitter själv. (P6)

Det pedagogen belyser i sitt citat är att reflektera över sig själv och vilken syn du själv besitter för att kunna möta det interkulturella. Vi måste våga möta alla som kommer in i förskolan med en öppenhet och att släppa på de gamla normerna. P2 och P7 beskriver deras definition av interkulturellt förhållningssätt så här:

Att alla kulturer är välkomna och försöka tänka att alla inte tänker som jag. Att jag har ju en uppväxt som är uppväxt här men kommer man kanske från ett krig eller ett annat land så har man en annan syn. Och det måste jag ju också se. Vi har föräldrar som är rädda när vi går till skogen, det kan finnas farliga djur där, man måste försöka tänka så, att tänka att det är okej att tänka så. (P2)

Ja interkulturellt betyder ju mellan kulturerna och et är ju det här vi håller på att bena ut. Hur bemöter vi varandra egentligen, vad är det jag lyssnar vad är det jag tar in. Vad tar jag hänsyn till? För interkulturellt för mig är ju hela världen egentligen man möter och vi

möts någonstans. Sen vet jag inte riktigt vad det är jag möter det året eller den veckan men för mig är det liksom större och hur jag tar hand om det. (P7)

Pedagogerna visar i sina citat att acceptansen för andra människor oavsett vem de är, blir viktigt i det interkulturella arbetet i förskolan. Pedagogerna belyser andra individers tankesätt och hur de själva bör tänka, att det är okej att vi tänker olika men att alla ska kunna mötas på mitten och skapa en gemenskap. I citaten kan man urskilja att det handlar om lyhördheten och öppenheten för alla vi möter, att vi är värdefulla precis som vi är.

6.1.4. Resultatanalys

Samtliga pedagoger som intervjuats är överens om att kultur är något som vi alla besitter, som finns i allt vi gör och allt vi är. Det framkommer att det interkulturella arbetet är viktigt men att det är komplext och att det saknas en djupare förståelse för begreppet. Det sociokulturella perspektivet betonar kommunikationen och interaktionerna mellan människor som viktiga komponenter för att utveckla olika kulturella redskap, även intresset för människors skapande av *mentala artefakter*. Pedagogerna i intervjuerna beskriver att det är genom kommunikation som vi kan ta del av varandras världar och lära oss om den (Säljö 2014, s. 21).

I de resultat som framkommit under studiens gång ur ett sociokulturellt perspektiv är att det är viktigt med interaktionen mellan olika människor med olika kulturella bakgrunder, för att kunna arbeta interkulturellt för att ta del av varandras kulturer. Samhället är idag allt mer mångkulturellt och tack vare detta blir det viktigt att lyfta det interkulturella förhållningssättet i förskolans verksamhet. Det blir viktigt för att öka förståelsen för varandra för att få bort olika värderingar, fördomar och förutfattade meningar redan i tidig ålder (Skolverket 2018, s.5). Resultatet visar pedagogernas tal om kultur handlar om vilka erfarenheter och vilken kunskap individen har med sig och hur individer kan låna förståelse av varandra för att skapa en gemensam kultur. När många kulturer möts på samma ställe skapas en gemenskap och vi skapar tillsammans en egen kultur (Askland & Sataøen 2014, s. 20, Säljö 2005, s. 45). Det kan kopplas till förskolan som social arena där vi möts varje dag med olika erfarenheter kring olika kulturer och att det skapas en gemensam förståelse för varandra som individer. Pedagogerna beskriver att tack vare möten mellan olika kulturer ökar deras förståelse för de kulturer som finns i förskolan och de olika kulturella redskap som behövs för det interkulturella arbetet. Här i form av sitt eget tänkande och sitt eget agerande i de olika situationerna som kan uppstå. Detta kopplas samman med de *mentala artefakter* som

pedagogerna har skapat sig genom livet och mötet med olika människor från olika kulturer. Här kopplat till pedagogernas tal och tänkande (Jakobsson 2012, s. 154-155).

I resultatet framkommer det att pedagogerna har olika syn på vad som anses vara mångkulturellt. När frågan om vad begreppet betydde var de ganska enade om dess betydelse men när frågan om deras förskola var mångkulturell skiljdes svaren åt. Några av pedagogerna ansåg inte att deras förskola var mångkulturell då det enbart var barn från samma kultur och hemförhållanden och några av pedagogerna ansåg inte att förskolan var mångkulturell på grund av att det inte fanns någon annan etnicitet. Att pedagoger har olika syn på begreppet mångkulturellt, och om de uppfattar förskola som mångkulturell eller inte kan förklaras genom Jakobssons (2012, s. 154) och Säljös (2014, s. 29-30) beskrivningar om *mentala artefakter*, de *mentala artefakterna* omfattar exempelvis språk och tankar. Individer har tillgång till olika *mentala artefakter* och därför har pedagogerna olika förståelse och olika tankar för vad begreppet mångkulturellt innebär och därför har de olika uppfattningar om varför förskolan är mångkulturell eller ej. Resultatet visade att det skiljde sig från förskola till förskola, om det är kommunal eller privat förskola. De pedagoger som jobbade på privata förskolor förklarade det genom att vårdnadshavare oftast sökte till de kommunala förskolorna då människor inte är fullt medvetna om att det finns privatiserade förskolor. Detta kan vara en faktor till att de privata förskolorna blir homogena i sina kulturer och mångfald av kulturer. Resultatet av pedagogernas beskrivning av begreppet interkulturellt förhållningssätt kopplas tätt samman med det Askland och Sataøen (2014, s. 208), Säljö (2005, s. 123) och Pihlgren (2017, s. 36-36) skriver om *scaffolding*. *Scaffolding* är en form av mentala och konkreta stödpelare för att människor ska klara av vissa delar i sin vardag. När pedagogen ser att den andre individen klarar sig utan stöd kommer pedagogen att backa men ändå finnas i bakgrunden som stöd. Här kommer pedagogernas tal och beskrivningar om varför de gör som de gör i olika kontexter. Det är inte alla vårdnadshavare som är införstådda i förskolans verksamhet. Enligt pedagogernas utsagor är det deras förhållningssätt ett stöd som ligger i fokus för bemötandet i kommunikationen. Pedagogerna förklarade att missförstånd kan förekomma vid olika situationer som kan ses som en självklarhet för de med samma bakgrund men kan se annorlunda för barn och vårdnadshavare med annat modersmål än svenska. Pedagogerna lyfter att med hjälp av kommunikationen och öppenheten, försöka hitta en balans och skapa en gemensam förståelse för förskolans uppdrag.

6.2. Det interkulturella arbetet i praktiken

I intervjuerna med pedagogerna beskrivs olika sätt att arbeta konkret i verksamheten med det interkulturella arbetet. Resultatet visar att pedagogerna synliggör det interkulturella arbetet i praktiken genom språk och kommunikation; strukturering och anpassning av miljö och resurser; samt utveckling av kompetenser och egenskaper som behövs i det interkulturella arbetet.

6.2.1. Språk och kommunikation

De intervjuade pedagogerna beskriver olika hjälpmedel och kommunikativa former för att kunna anpassa sig i förskolans miljö. Hur man kan kommunicera med varandra oavsett om man inte talar samma språk eller har de verbala språket alls, P3 uttrycker sig så här:

Främst så är det väl språk, att de lär sig kroppsspråket snabbare, att förstå att det är ett språk, att det uttryckt talande språket är inte det enklaste eller det bästa. Utan att man lär sig att tolka varandras kroppsspråk och miner också. (P3)

Pedagogerna berättar att kommunikationen mellan barnen och de vuxna inte är så komplicerad, om de inte förstår varandra verbalt så kommunicerar de via kroppsspråk.

Pedagogerna skapar olika miljöer för att barnen ska kunna leka bredvid lekar, skapar olika gruppkonstellationer anpassade till språk för att kunna utmana dem på bästa sätt.

Pedagogerna beskriver hur viktig kommunikationen samt ett tätt samarbete är med vårdnadshavarna och hur man kan introducera dem i förskolan:

[.] när man introducerar föräldrar också, så därför är ju liksom den här första kontakten med föräldrarna jätteviktig att man talar om att det här är våran läroplan [.] (P4)

Men just de här samarbetet med vårdnadshavarna tycker jag är superviktigt när vi har en mångkulturell förskola för att kunna lyfta in de delarna i verksamheten. (P6)

I citaten framställer pedagogerna att samarbetet är viktigt, men kanske ännu viktigare när det kommer till vårdnadshavare med annat modersmål än svenska. Pedagogerna beskriver att dialogen är viktig för att de själva ska få kunskap om barnens kulturer och språk, att våga fråga om olika saker. Vid dessa tillfällen tar pedagogerna upp olika hjälpmedel som kan vara till hjälp i kommunikationen där den språkliga kompetensen hos pedagoger brister i samspel med barn och vårdnadshavare:

[.]man kan använda mer tolkar som verkligen finns men då ska man gå med en telefon och det tycker ju inte jag är så trevligt när man har barn, för jag menar det är ju ändå den fysiska kontakten som jag tycker är viktig[.] (P4)

Som det här med talknapparna, vi fick sådana här puckar allihop som man håller in en knapp och så kan man prata in något som man kan lyssna på. (P7)

vi har ju böcker ibland som vi läser så att säga, exempel polyglott på deras språk och det tycker de är ju jätteroligt att man kanske fångar dem i det. (P2)

Pedagogerna lyfter olika hjälpmedel som digitala verktyg men genom intervjuerna beskriver de även svårigheter med dessa kommunikationsmedel. Både P4 och P7 tar upp detta om att de inte vill springa runt med telefoner med olika översättnings appar, detta kan vara till nackdel för den fysiska kontakten och pedagogernas förväntningar på barn och vårdnadshavare. Pedagogerna framställer problematiken med översättnings appar, där finns inte alla språk tillgängliga. Det är flera pedagoger som berättar om detta med tolksamtal, vissa anser att det kan vara en tillgång då tolken kommer in i barngruppen som stöd. Men P7 beskriver det på ett annat sätt:

[.] anställt en person som kommer runt en gång i veckan och pratar med barnen då på det språket man har för att ha det lite så här, men då kände jag bara panik eftersom vi har 9 språk det går ju inte på våran avdelning. Det går inte att 9 personer ska gå och komma varje vecka hit och prata med barnen för då blir ju vi knäpp, det funkar inte så, det blir rörigt för barnen[.] (P7)

Pedagogen beskriver här vad som inte fungerar i hens barngrupp medens andra pedagoger ser detta som en extra resurs för deras interkulturella arbete. Några av pedagogerna lägger fram att det är i planerad undervisning de kan få fram det interkulturella arbetet. Pedagogerna diskuterar om att det kan ske via små teman, på förskolan som P6 driver anser hen inte att deras barngrupp är mångkulturell. Hen ger ett konkret exempel på hur man kan arbeta men att belysa olika kulturer, P6 och P8 beskriver det så här:

Ett lätt exempel hur man kan jobba med barnets egen kultur, om vi pratar om hemmet. Familjebilden, att jobba med de. Hur ser mitt hus ut, hur ser min familj ut? Vilka bor där i mitt hus? Alltså sådana småsaker kan man också göra, om man inte har en mångkulturell förskola. Man måste ju börja någonstans med de barnen som inte möter många olika kulturer. (P6)

Så att där jobbar ju vi jättemycket med att liksom få in världen och liksom att visa dem andra kulturer och andra länder och liksom hur det fungerar, bara hur förskolan fungerar på andra länder i världen liksom och sådana saker. (P8)

Pedagogerna beskriver hur man i planerad aktivitet kan få syn på barns olika kulturer och familjekonstellationer. Utifrån detta arbete kan man prata om olika kulturer och jämföra de mot andra kulturer för att lyfta att det finns olika runt om i världen.

6.2.2. Strukturering och anpassning av miljö och resurser

I intervjuerna framkommer det att pedagogerna anpassar och strukturerar miljön och använder sig av olika typer av material för att underlätta det interkulturella arbetet. De

beskriver att de skapar tillgängliga miljöer som ska locka och intressera alla barn och det ska finnas något material som intresserar var och en. Detta uttrycker P7 och P4 på liknande sätt:

det är viktig för barnen med struktur och tydlighet. Tydliga miljöer, där man tydligt kan se vad man kan göra i olika miljöer. (P7)

Där tycker jag ju miljön är viktig alltså inne, den ska vara lockande och nyfiken och väcka liksom lite intresse och utmana dom också så är det. Jag menar allt material ska stå så att det är tillgängligt för alla. Att det ska finnas något för alla men ändå dom här små ska kunna se det. (P4)

Från dessa citat belyser pedagogerna miljöns betydelse, strukturen, tydligheten och tillgången till materialet som finns i verksamheten. De strukturerar miljön för att skapa en tydlighet för vilka val barnen har möjlighet att göra. En annan pedagog beskriver hur de med stöd av en välkomstskylt visar andra länder och andra språk. P5 uttrycker sig på detta vis:

Vi försöker få in lite olika länder, det är ju svårt när de är så små men vi har satt upp en välkomstskylt och där kan de se att det finns olika länder och att man pratar olika och sådär. Och så får vi in olika ord som finns på avdelningen. (P5)

Pedagogen beskriver att de tar in olika länder i verksamheten men hen anser det svårt eftersom barnen är unga. På avdelningen visar de att det finns olika länder i världen och olika språk med utvalda ord på andra språk. P5 och P2 nämner att de vill få in leksaker i verksamheten som ser mer olika ut, så här beskrivs det:

Det är väl att man skulle få in mer i leken, leksaker som ser annorlunda ut. I köksvrån få in lite olika maträtter så att barnen kan utforska själva utan pedagog. (P5)

[.] ta in kanske nya utklädningskläder, liksom inte bara våra svenska prinsessor och riddare att kanske ta hit en slöja hur ser det ut, alltså mycket sånt där är viktigt och det är viktigt att prata om så att barnen vågar lyfta frågan [.] (P2)

I citat ett belyser pedagogen en ökad variation på leksaker, det ska finnas leksaker som skiljer sig från varandra, med en ökad variation på leksaker öka förståelsen att människor är olika. P2 beskriver att variation av olika typer av utklädningskläder ska signalera till barnen att det är ok att prata om kulturer och fråga frågor kopplade till kultur. P4 beskriver att de använder bilder vid kommunikationen och att det finns böcker på olika språk. P1 beskriver att de uppmuntrar barnen att lyssna på musik på annat språk. De uttrycker sig så här:

[.] nej men jag tänker ändå så här att ha bilder och sen ha, för bilder förstår alla barn och sen att man kan ha böcker på olika språk, vi har ju faktiskt böcker på olika språk eftersom vi är med i det här läseboks projektet i Kommunen och sen får ju vi ju böcker och sen tar vi ju hem böcker efter föräldrarnas önskemål om dom vill låna förstås. (P4)

Barnen efterfrågar vissa låtar som inte är på svenska och det är inget vi anser är ett hinder eller någonting dåligt. Det uppmuntrar vi gärna, just för att de andra barnen ska få höra och se att det finns annan musik också [.] (P1)

P4 beskriver bilder som ett sätt att kommunicera då de menar att alla barn förstår bilder. Böcker finns på olika språk och olika konstellationer, detta lyfter pedagogerna som positivt då barnen får ta del av olika livsvärldar, familjekonstellationer och hemförhållanden. P1 beskriver att de uppmuntrar barnens önskemål av musik på andra språk och de anser att det är bra för alla att ta del av denna musik för att öka sin musikrepertoar.

6.2.3. Utveckling av Interkulturell kompetens och egenskaper

Genom de olika intervjuvaren beskriver alla pedagoger samma egenskaper som behövs för att jobba med det interkulturella förhållningssättet i förskolan. P3 och P6 beskriver det så här:

Främst öppenhet och förståelse, det är något som jag tror är väldigt viktigt för att kunna förstå och ta in andras kulturer och inte bara sin egen. Lyhördhet och att våga testa nytt, att våga gå utanför sin egen kultur och prata om och testa. Ett öppet sinne för alla runt dig. (P3)

Egenskaper pratade vi ju om att ha en öppenhet, generellt, vi behöver ju vara så som människor. Det är ju inget som jag bara kan plocka fram när jag kommer till jobbet, det här är ju något som sitter rätt så djupt rotat i oss. (P6)

Det är främst öppenheten och lyhördheten som alla pedagoger i intervjuerna beskriver som de viktigaste egenskaperna för att jobba i förskola och framför allt med det interkulturella arbetet. Pedagogerna beskriver även att de behöver gräva djupare i sig själv. P3 talar om det på detta sätt:

För mig så handlar det alltid om när du pratar om interkulturellt förhållningssätt att man gräver djupare i sig själv. Att vart står jag som förskollärare, hur uppfattar jag begreppet, vad har jag själv för värderingar. (P3)

Pedagogen belyser här att hen måste granska sig själv för att veta vart hen står i denna fråga. När det kommer till hur pedagogerna beskriver sin utbildning i det interkulturella arbetet lyfter de att det finns brister inom den kompetensen. De kunskaper pedagogerna har inom det interkulturella arbetet har de tillägnat sig från förskolläraryrket eller i form av egen erfarenhet. Vissa av pedagogerna har fått små utbildningar eller böcker att läsa. Men pedagogerna beskriver att de vill kunna arbeta mer praktiskt med det och att alla pedagoger ska få samma information. P3 beskriver det så här:

De säger att man lär av varandra, ja fast vi kan inte säga allt de som sägs på föreläsningarna, alla hade behövt höra samma sak. Vi hade hellre velat haft de stora grupputbildningarna än de små som vi har nu. (P3)

Det är dock många av pedagogerna som efterlyser mer utbildning och djupare förståelse i ämnet. De flesta av pedagogerna nämner att tiden är en bristvara, de vill ha mer tid för reflektion och gruppdiskussioner, p6 beskriver det så här:

Mera tid för diskussioner i personalgruppen, kring ämnet tror jag. Där vi har tid att prata med varandra. Diskutera på djupet, frågorna kring det här förhållningssättet. Som för mig är de förhållningssättet vi måste ha. (P6)

Pedagogen belyser vikten av att det finns tillräckligt med tid till diskussion i arbetslaget för att få det kollegiala lärandet, genom diskussionerna kan få en djupare förståelse.

6.2.4. Resultatanalys

I resultatet ser vi att pedagogerna använder olika sätt att arbeta interkulturellt i förskolans verksamhet. Pedagogerna är överens om att ett nära samarbete mellan pedagog, barn och vårdnadshavare är nödvändigt för att utvecklas, lära och skapa de *mentala och fysiska artefakter* som behövs för det interkulturella samhället. Ur ett sociokulturellt perspektiv kan det genom kommunikation och interaktion mellan individer skapa det betydelsefulla samspelet (Säljö 2014, s. 20-21). I resultatet ser vi att pedagogerna använder både *fysiska* och *mentala artefakter* i form av digitala verktyg som översättnings appar, språkpuckar och online bibliotek (Pollyglutt) språket och tanken för att skapa en djupare kommunikation. Genom de olika verktygen skapar vi en gemensam förståelse för vår omgivning samt individerna som befinner sig i den (Jakobsson 2012, s. 154-155, Pihlgren 2017, s. 32).

Resultatet visar hur pedagogerna utmanar barnen i deras *proximala utvecklingszon* genom användandet av olika strategier för att fördjupa barnens förståelse. Genom att skapa olika gruppkonstellationer kan barnen utmana varandra för att nå nästa steg i sin utveckling. Den *proximala utvecklingszonen* är när barn utmanas i det sociala samspelet med någon som har lite mer kunskap än barnet själv (Pihlgren 2017, s. 32-33). Pedagogerna belyser samarbetet med vårdnadshavare som en betydande del i förskolans arbete och i förskolans läroplan (Skolverket 2018) står det att pedagogerna ska skapa tillitsfulla relationer mellan förskola och hem. Att vi ska bjuda in vårdnadshavare i vårt arbete så att de blir delaktiga i verksamheten (s. 17). I resultatet beskriver pedagogerna några sätt att skapa kontakt med vårdnadshavare, från dem får vi veta om deras kultur samt om barnens behov. Pedagogerna beskriver introduktion som en viktig del att skapa tillitsfulla relationer särskilt med vårdnadshavare med annat modersmål än svenska. Här lyfter pedagoger in att tolksamtal kan vara en fördel men detta kan bli problematiskt då det inte finns tolk till alla språk i kommunerna. Pedagogernas sätt att skapa tillitsfulla relationer kan kopplas till förskolans *kontext* där de har ett sätt att tala och förhålla sig då det finns regler och rutiner i förskolan för hur man agerar. *Kontexten* är det sammanhang vi befinner oss i och vi påverkar och påverkas av *kontexten* (Säljö 2014, s. 135-137).

Resultatet visar att pedagogerna beskriver förskolans miljö som en betydelsefull faktor för det interkulturella arbetet. Det framkommer att tydlighet, struktur och tillgång i miljön skapar förutsättningar för barns utforskande. Pedagogerna vill få in mer material som leksaker, böcker, tecken som stöd, musik och utklädningskläder för att belysa olikheter och likheter. Pedagogerna menar att detta öppnar upp för frågor och diskussion mellan barn och pedagog och barnen sinsemellan. Pedagogernas sätt att anpassa miljön och materialet gör att detta blir ett stöd för barnen i deras utforskande. Genom att pedagogen finns med som stöd med utmanande frågor där barnen får möjlighet att utveckla sina tankar, detta kopplas ihop med *scaffolding*. *Scaffolding* kan ses som en byggnadsställning där en pedagog eller en kamrat hjälper barnet steg för steg tills barnet klarar uppgiften på egen hand (Askland & Sataøen 2014, s. 208, Säljö 2005, s. 123, Pihlgren 2017, s. 36-38). Det handlar om samspelet mellan individ och miljö, även här utmanas barnet i sin *proximala utvecklingszon* genom att samspeka med miljön som pedagogerna har utformat (Pihlgren 2017, s. 32-33). I resultatet beskriver pedagogerna hur en miljö där ordning på materialet skapar tydlighet och ett intresse för materialet. Pedagogen beskriver att efter avslutad dag plockar de iordning för att till nästa dag ska det vara ordnat och strukturerat så att barnen kan se och använda det material som önskas. Ett rum som signalerar kaos skapar inga förutsättningar för lek, pedagogerna beskriver att barnen blir oftast stående och har svårt att orientera sig i rummet.

Resultatet visar att pedagogerna inte är nöjda med sin kompetensutveckling när det kommer till det interkulturella arbetet. De beskriver att de vill ha mer utbildning och mer tid för diskussioner. I läroplanen för förskolan (Skolverket 2018) står att rektorer ska se till att personalen kontinuerligt får den kompetensutveckling som behövs inom interkulturellt arbete för att kunna svara upp till de nationella målen (s. 20). Pedagogerna beskriver att de önskar fler heldags utbildningar där hela arbetslaget får ta del av den utbildning som erbjuds då det kan vara svårt att delge allt som sägs. I vissa kommuner är det en pedagog från varje avdelning som går i väg på fortbildningsprogram, vissa pedagoger anser att det vore bra om personalen bytts ut efter en tid så att alla får ta del av samma program. Dock är den största faktorn i det hela tiden, enligt pedagogerna finns inte tiden för djupare diskussioner och reflektion.

6.3. Möjligheter och utmaningar i det interkulturella arbetet

De möjligheter och utmaningar som pedagogerna beskriver i sina intervjuer baserar sig på liknande uttalanden. Att det handlar om öppenhet, acceptans mot den andre individen och att motverka fördomar och förutfattade meningar. P2 och P3 lyfter fram det på olika sätt:

Ja men en ett större synsätt alltså. Man kan ju få så mycket mer om vi bjuder in och alltså försöker se det på andra sätt och se liksom hur andra lever och hur andra har det alltså? Man kan ju få lära sig så mycket mer både med språk, mat och miljö. Alltså allting liksom och att alla barn får lära sig alla levnadssätt, inte bara det svenska som vi har, utan man får se alla kulturer. (P2)

Det som är bra med de är ju att få bort den här fientligheten mot varandra ute, som mobbning, klanka ner. Att man lägger de redan i grundskolan, eller i förskolan att barn ska lära sig att annorlunda är okej, att annorlunda är bra [...] Vilka förutsättningar man har i livet, och lär man sig de redan i förskolan eller så där så tror jag att man kan få det minskat [...] (P3)

Dessa citat belyser några av möjligheterna med interkulturellt arbete i förskolan, pedagogerna anser att arbetssättet skapar större acceptans samt att värdegrundsarbetet tar sin början här. En annan pedagog beskriver möjligheter till djupare och tryggare relation till barn och vårdnadshavare. P5 berättar det på följande vis:

[...] med föräldrarna så märker man av att de öppnar upp sig mer och man får en bättre relation till dem. Och barnen lyser upp när man pratar och använder orden. Man måste normalisera och inte peka ut olikheter. Att det blir mer lika. Jag har bara sett positivt, barnen blir glada föräldrar blir glada [...] (P5)

Pedagogen menar att när de arbetar interkulturellt på ett öppet och engagerat sätt, finns det möjligheter till att dels skapa trygghet för barn och vårdnadshavare men även för att skapa goda relationer till dem. Pedagogen anser att arbetssättet bidrar till att normalisera olikheter, man synliggör att det finns fler likheter än olikheter mellan individerna.

Det gemensamma uttalandet om utmaningar i det interkulturella arbetet är språket och vilka dilemman som kan uppstå och vilka missförstånd detta kan skapa. P7 och P1 förklarar utmaningarna på detta sätt:

[...] då hamnar jag på språket, jag tycker att en stor svårighet i det här att när vi får många barn med annat modersmål och så upptäcker man även ihop med föräldrarna att barnet har en språkförseening eller språkstörning på sitt språk då blir det en utmaning för då blir det svårt, då krävs det mycket. Hur gör jag för det här barnet som bara ska vara här i ett år? (P7)

Då säger de saken på sitt språk men vi förstår inte, då står ju vi här som frågetecken, vi kanske inte tror att barnet förstår eller att barnet säger helt fel. Fast egentligen säger barnet hur många ord som helst fast på sitt eget språk. Så då går man ju miste om det, barnets kompetens, man går miste om den kunskapen barnet har pga att vi inte förstår. (P1)

P7 förklarar vidare att det som kan bli problematiskt är att kommunikationen brister mellan pedagog och vårdnadshavare. Vårdnadshavarna blir rädda att någon ska ta deras barn ifrån dem. Pedagogen menar att det kan vara svårt att få fram detta på grund av kulturkrockar, att här i Sverige finns det resurser för att hjälpa till. P1 belyser svårigheter i att se barnets kompetens på grund av att pedagogen inte förstår det språk barnet talar, när pedagogen inte

förstår riskerar barnet att gå miste om kunskap och det kan bli svårt för pedagogen att anpassa undervisningen.

När dessa utmaningar kopplade till vårdnadshavarna och barn dyker upp är dialogen ett viktigt verktyg att använda sig av i dessa situationer. P2 beskriver det så här:

Men jag förklarar ju hur vi hur vi tänker och varför vi gör det vi gör, varför vi går ut eller varför vi gör det här liksom att man får göra det alltså på bästa sätt, liksom ofta brukar accepteras då tycker jag det brukar inte vara blir något problem om man förklarar ja, dialogen är ju ja, dialogen är jätteviktig. (P2)

Ur detta citat ses kommunikationen ännu en gång som en av de viktigaste verktygen en pedagog kan ha. Att inte vara rädd att ställa frågan varför och att förklara varför vi gör på olika sätt för att skapa förutsättningar för alla barnen i förskolans verksamhet. Här skapas även en trygg relation med vårdnadshavarna att de får bekräftat att deras barn har det bra på förskolan och att inget som görs där är skadligt för barnen. Några av de andra utmaningarna pedagogerna framhåller kan beskrivas så här:

Just för att man har olika kulturer och så har ja inte alltid tänkt på de. Utan jag har endast tänkt på det utifrån mitt synfält liksom att så här måste man ju förstå de bara för att man är en vuxen människa, men det gör man inte för det är inte så man har det i andra länder exempelvis. (P3)

Det är ju mycket i det här med att vara ute som är svårt att man tror att man blir sjuk för att vi är ute för det är ju kallt ute liksom så det kan vi ju tycka att förklara det, liksom att vi behöver vara ute. Det är inte farligt att vara ute i frisk luft är bra och vi är ute varje dag. Det tycker jag kan vara en utmaning ibland, liksom att någon kan bli upprörd. (P2)

[.] men då kom de och tog de barnen som pratade det språket och stängde in sig i ett annat rum och de andra vart inte alls involverade. Och då blev det, då blev det ju som inte en del i förskoleverksamheten, då vart det ju mer att så här de här som pratade det här andra språket de blev exkluderade, de fick gå iväg och prata sitt hemspråk med en speciallärare och sen när de var klara med hemspråksundervisningen så kom de tillbaka till den vanliga gruppen. (P8)

Jo men så är det ju, fäder vill ju oftast att inte att ens söner går med dockkläder eller dockor och ja utklädningskläder det här precis. Och då ställs man ju också inför dilemman för jag menar på förskolan får alla vara alla barn har möjlighet att göra allting men då har man ju föräldrarnas dilemman egentligen också som inte kan acceptera det och då är ju det svårt då får man ju verkligen förklara för dom. (P4)

För oss så blir det ju ett jättejobb egentligen, än om vi skulle ha en mångkulturell förskola tex. För så hade det blivit lättare att få barnen att, få den här öppenheten som vi har pratat om. För där har du det lite på köpet, där blir det lättare, där samlar vi olika kulturer och vi behöver lyssna på varandra. För oss blir det ju ett hinder i och med att vi är en normtråkig förskola, så det är det som är hindret tycker jag. (P6)

I dessa citat beskriver pedagogerna olika utmaningar med att jobba i en mångkulturell förskola och en så kallad monokulturell. Pedagogerna belyser att det kan bli krockar på grund av språket, förförståelsen för hur vi gör i den svenska förskolan och varför vi gör det vi gör.

Pedagogerna som jobbar inom den privata sektorn påpekas och det blir ett tuffare jobb för dem att få in det interkulturella förhållningssättet i barngruppen när den är homogen. Pedagogerna beskriver individers olika normer och föreställningar hur saker och ting ska vara, att i förskolan ska barnen få utforska alla delar. Det pedagogerna beskriver som den gemensamma faktorn i dessa citat är att det är kommunikationen och öppenheten som ligger tillgrund för att undvika konflikter.

6.3.1. Resultatanalys

Resultatet visar att pedagogerna ser olika typer av möjligheter i det interkulturella arbetet, något de beskriver är öppenheten och förståelsen för varandra som i sin tur kan skapa acceptans för olikheter och ge barnen sunda värderingar. I läroplanen för förskolan (Skolverket 2018) står att vi ska motverka diskriminering och all form av kränkande behandling, vi ska förankra respekt, medmänsklighet och ge barnen förutsättningar att få syn på olika levnadssätt samt få tid att reflektera och dela sina tankar (s. 5). Resultatet visar att barnen ska få uttrycka sina tankar och funderingar kring olikheter, detta ser pedagogerna som ett sätt att normalisera olikheterna och istället belysa likheterna. Detta kan kopplas samman till både *mentala artefakter*, barnens *proximala utvecklingszon* och *scaffolding*. Genom barnets tankar och handling använder de sig av de *mentala artefakterna* som de samlat på sig, genom samspelet med den strukturerade miljön, en vuxen eller kamrat blir barnet utmanad i sin *proximala utvecklingszon*. När barnet frågar en fråga och pedagogen ger ett svar som utmanar barnets tankar stöttar pedagogen barnet genom *scaffolding*, den så kallade byggnadsställningen (Askland & Sataøen 2014, s. 200-201,208, Jakobsson 2012, s. 154-155, Pihlgren 2017, s. 32-33, 36-38, Säljö 2005, s. 123).

I resultatet beskriver pedagogerna att den största utmaningen är språket, kommunikationen brister vilket kan leda till missförstånd och onödiga konflikter. Kommunikationen blir viktig när det kommer till barn i behov av särskilt stöd exempelvis språkstörning hos barn med annat modersmål än svenska. Familjer som kommer med utländsk bakgrund kan ha en annan uppfattning om hur ett barn i behov av särskilt stöd bemöts, de kan vara obekanta med hjälpsystemet som finns i det svenska samhället och vilka resurser som finns att tillgå. I läroplanen (Skolverket 2018) står det att barn oavsett funktionsvariationer ska få tillgång till det stöd barnet behöver för sina behov. Exempelvis specialpedagogisk hjälp, habiliteringen eller logoped (s. 6). Här blir dialogen och den tillitsfulla relationen viktig för att skapa förutsättningarna för barnens utveckling och lärande. Detta kan kopplas till *mentala och fysiska artefakter* då pedagogerna kommunicerar verbalt och med olika hjälpmedel för att få

fram informationen till vårdnadshavare, utmaningen här blir enligt pedagogerna att veta om vårdnadshavarna har förstått och tagit till sig informationen (Jakobsson 2012, s. 154-155). De olika utmaningarna pedagogerna beskriver i sina intervjuer kan vara allt från språket som vi tidigare nämnt men även att undervisningen kan vara svår att anpassa. Pedagogerna lyfter att det kan uppstå missförstånd kring utevistelser, både på gården samt besök till skogen eftersom detta ser olika ut beroende på vart man kommer ifrån. Pedagogerna framhåller konflikter som kan uppstå vid barns utforskande med olika leksaker och utklädningskläder, här beskriver pedagogerna att de är glada att ha läroplanen som stöd i dialogen med vårdnadshavarna. I läroplanen för förskolan (Skolverket 2018) står det att de som jobbar i förskolans verksamhet ska motverka diskriminering och andra könsstereotypa mönster då detta begränsar barnen i deras utveckling och lärande (s. 7). Pedagogerna i studien beskriver att de gör detta genom att inte lägga egna värderingar i det barnen leker med och att de ska få utforska alla olika möjligheter.

7. Diskussion

I detta avsnitt diskuteras metod samt resultat från studien. Resultatdiskussionen är indelad i tre delar med rubriker som följer resultatets rubriker. Här problematiseras och förstärks pedagogernas uttalanden med stöd av tidigare forskning, bakgrund, det sociokulturella perspektivet samt styrdokument. I metoddiskussionen diskuteras valet av metod, dess fördelar samt eventuella farhågor metoden kan innebära för att nå studiens syfte och besvara frågeställningarna.

7.1 Resultatdiskussion

I det kommande avsnittet kommer resultatet belysas samt diskuteras i förhållande till bakgrunden, den tidigare presenterade forskningen samt den sociokulturella teorin.

7.1.1 Pedagogers syn på kultur, mångkulturalitet och interkulturalitet

Samtliga pedagoger i vår studie är överens om att kultur är något som finns hos varje enskild individ och att kommunikationen och interaktionen mellan människor har en betydande roll för att kunna ta del av varandras kulturer. Pedagogerna belyser att några viktiga egenskaper är att vara lyhörd och öppen för alla de möter, pedagogerna menar att det spelar ingen roll vart individerna har för bakgrund utan att de möter individerna här och nu. Precis som Lahdenperäs (2000, 2018) resultat visar att kommunikationen mellan individer ska ske i ett öppet, tillåtande och icke dömande klimat. Dessa aspekter är avgörande för att kunna ta del

av varandras kulturer för att stärka den sociala hållbarheten (s. 201-207, 16-19). Detta stämmer överens med det Johansson (2003) skriver om en samspelande atmosfär där pedagogerna är nyfikna och lyhörda inför det barnen gör och en vilja att förstå barnens upplevelse (s. 25). Pedagogernas syn på mångkulturalitet beskrevs olika utifrån begreppets betydelse och om de ansåg om förskolan var mångkulturell. Många av pedagogerna var överens om att mångkulturellt betydde att det fanns många kulturer på samma ställe, men att förskolan inte var de på grund av avsaknaden av annan etnicitet. Eklund (2008) menar på att pedagoger måste skilja på mångkulturalitet som endast beskrivs som ett konstaterande av att det finns många kulturer på ett och samma ställe. Genom att använda sig av det interkulturella begreppet visar det sig i handling, i samspellet mellan kulturer (s. 27-34). Även Lahdenperä (2000) beskriver att man bör se bortom etniciteten, om fokus endast läggs på en kultur kommer den att utgöra normen (s. 201-207). Olsson (2022) lyfter att rektorerna tror att begreppen blandas ihop och att pedagogerna inte förstår innebörden av de två olika begreppen, därför kan svaren bli olika på dess betydelse (s. 67-69). Utifrån den sociokulturella teorin där kommunikation och samspel mellan individer är grunden för utveckling och lärande. I *kontexten* kan sättet att kommunicera variera beroende på vart vi befinner oss. I förskolan agerar pedagogerna professionellt där det finns regler och rutiner för hur kommunikationen ska ske (Säljö 2014, s. 135-137). Resultatet visar pedagogernas interkulturella förhållningssätt där de förhåller sig med en öppenhet och lyhördhet inför tankar och värderingar som skiljer sig från dennes egna synsätt. De beskriver att genom kommunikationen kan vi ta del av andras livsvärldar och skapa oss en förståelse kring den. I resultatet framkommer det att med en riktad blick mot sig själv, reflektera över vilket synsätt man själv har som pedagog. Genom att försöka förstå den andre individen öppnar vi upp för ett interkulturellt förhållningssätt. Resultatet sammanfaller med det Håland Anveden (2020) menar, det är viktigt att ha koll på sin egen kulturella bakgrund, för att vi ska ha ett öppet sinne för hur vi möter andra kulturer och för att förstå den andra individen som pedagogen möter (s. 42-43). I Lahdenperäs (2000, 2018) resultat framhålls också medvetenheten om sin egen kultur och att den kan begränsa och påverka kommunikationen och öppenheten för andra kulturer (s. 201-207, 18-19).

7.1.2 Det interkulturella arbetet i förskolan

I resultatet framkommer det att pedagogerna har olika typer av arbetssätt för det interkulturella arbetet i förskolan. Det kan handla om olika typer av verktyg, hur de planerar sin undervisning och hur samarbetet med vårdnadshavare ser ut. Detta i enlighet med vad

Håland Anveden (2020) beskrivning om att pedagogerna bör arbeta utifrån olika perspektiv för att möta barnen i verksamheten (s. 42-43). Pedagogerna anser att ett nära samarbete med vårdnadshavare är en stor del av det interkulturella arbetet och skapandet av tillitsfulla relationer är av stor vikt, särskilt med vårdnadshavare med annat modersmål än svenska. Håland Anveden (2020) beskriver kommunikationen som en viktig del i relationsskapandet, detta ger en öppen och inkluderande barngrupp och genom detta kan vi bryta fördomar och föreställningar kring olika kulturer (s. 18-19). I Popas (2018 s. 71-77) resultat redogörs det att vårdnadshavare kan uppleva rädsla i en ny kulturell miljö, där allt är främmande. Med tanke på resultatet från Popas studie blir kommunikationen och relationen av betydelse för att reducera vårdnadshavares oro.

I resultatet ser vi att pedagogerna använder sig av *fysiska artefakter* i form av digitala verktyg, men pedagogerna belyser att det finns svårigheterna med dessa då de anser sig sakna tillräckligt med kompetens för dessa verktyg. De digitala verktygen pedagogerna lyfter i intervjuerna är Ipad, telefoner för översättning och översättningspuckar, dessa sätter enligt pedagogerna stora krav både på pedagogerna själva och på vårdnadshavarna. De olika *fysiska artefakterna* blir ett hjälpmedel för kommunikation mellan barn, vårdnadshavare och pedagoger. Precis som Jakobsson (2012) skriver om *fysiska artefakter* måste man ha kunskap och förståelse för verktygen annars är dessa inte till något stöd (s. 154-155). Vissa av pedagogerna belyser tolksamtal som en resurs, men de belyser även bristen på befintliga tolkar samt att det inte finns tolk för alla de språk som är representerade i förskolan. Tolk och tolksamtal kan ses som både *fysisk* och en *mentalartefakt* då en tolk är både en fysisk person och en språklig resurs (Jakobsson 2012, s. 154-155, Pihlgren 2017, s. 32). Det framkommer av en pedagog att tolk inte kan ses som en resurs eftersom det i dennes verksamhet finns nio olika modersmål, pedagogen menar att en person för varje språk skulle skapa oreda och kaos i verksamheten. En annan pedagog anser att användandet av en översättningsapp i en telefon ses som ett hinder då pedagogen anser att man går miste om den fysiska kontakten.

Pedagogernas beskrivning av miljön visar att den har en betydande roll i det interkulturella arbetet, miljön bör vara tillgänglig samt strukturerad, material ska vara lättåtkomligt för barnen detta för att skapa förutsättningar till barnens utforskande. Det ska även finnas material som belyser olikheter och likheter så som leksaker, musik och utklädningskläder för att skapa frågor samt diskussion hos barnen. Detta är i enlighet med det Nordin – Hultman (2010) redovisar i sin forskning att miljöerna barnet möter påverkar barnets möjligheter till lek och utforskande beroende på tillgänglighet, strukturering samt vilka valmöjligheter som

finns i miljön (s. 167-168). Det kan även kopplas ihop med Tualaulelei och Taylor Leechs (2021 s. 144) resultat, där det visar sig att kulturella föremål i miljön stärker barnets identitet och trygghet. En miljö som barnet inte kan känna igen sig i påverkar barnet negativt. Även Eklund (2008) redovisar i sitt resultat att en miljö som inte stödjer barnens bakgrund kan bidra till en negativ effekt på barnets identitetsutveckling (s. 49). Detta kan kopplas till *kontexten*, beroende på vilket sammanhang vi befinner oss agerar vi och tänker där efter (Säljö 2014, s. 135-137). Resultatet visar att pedagogerna önskar kompetensutveckling inom det interkulturella arbetet. Pedagogerna vill att hela arbetslaget ska få ta del av den kompetensutveckling som erbjuds samt att de ska få mer tid för reflektion och diskussion för att skapa en samsyn och för att utveckla det interkulturella arbetet. Detta bekräftas av Skolinspektionens (2012) rapport som visar att kompetenserna är bristfälliga och kunskapen behöver därför utvecklas för att skapa förutsättningar för en interkulturell arena (s. 3). Kompetensutveckling är nödvändig då samhället är i förändring, kompetensutvecklingen bör omfatta hela arbetslaget, för att skapa ett likvärdigt arbets- och förhållningssätt och detta skapar förutsättningar för en likvärdig förskola för alla barn. Dessutom ser de i sitt resultat att tid för gemensamma diskussioner för att kunna delge sina erfarenheter är nödvändiga (Stier och Riddersporre 2018, s. 132-133). Lahdenperä (2018) beskriver att en ökad kompetens för det interkulturella förhållningssättet skapar en bredare förståelse och kunskap om olika kulturer (s. 16-17). Enligt den sociokulturella teorin sker lärande och utveckling i kommunikation och i samspel med andra individer. Den *proximala utvecklingszonen* blir möjlig att nå när vi blir utmanade i vårt lärande, detta blir möjligt i och med kompetensutvecklingen och samspelet i arbetslaget vid reflektion och diskussion (Pihlgren 2017, s. 31-32). Pedagogerna belyser att de lär sig mer i gemensam diskussion och reflektion där de kan vända och vrida på olika scenarion och frågeställningar.

7.1.3 Möjligheter och utmaningar

I resultatet belyser pedagogerna möjligheter med det interkulturella arbete som är ett öppet klimat där barnen öppet kan lyfta sina tankar och funderingar kring olikheter. Detta kan bidra till att normalisera olikheter för att istället belysa likheter. Vilket kan leda till att barnen delar med sig av sina kunskaper och erfarenheter. Precis som läroplanen för förskolan (Skolverket 2018) framhåller att pedagogerna ska skapa sociala gemenskaper och en trygg samvaro för barnen med ett öppet klimat där de ska våga uttrycka sina tankar och funderingar (s.7). Resultatet av vår studie visar att pedagogerna som medverkat visar en öppenhet och ger tid och utrymme för barnens nyfikenhet samt intressen. Genom det öppna klimatet som finns i

verksamheten stärks den sociala hållbarheten där trygga och starka relationer byggs. Precis som Håland Anveden (2020) skriver så handlar det om den ömsesidiga respekten mot de olika individerna vi möter dagligen i förskolans verksamhet. Alla de vi möter har sin egen kunskap och sina egna erfarenheter kring sin kultur. Med den genuina öppenheten man bör ha i ett interkulturellt förhållningssätt skapar man förutsättningar för ett gemensamt samspel och öppnar upp för förståelse för den andre individen (s. 42-43). Parallellt med de Håland Anveden (2020) tar upp lyfter Lahdenperä (2000) att genom att utmana vårt eget synsätt behöver delar av synsättet ifrågasättas och utvecklas, det kan handla om utbyte av erfarenheter och kunskaper i det kulturella. Genom mötet av olika kulturer med en öppenhet och på en neutral arena är det här det interkulturella arbetet tar sin början (s. 201-207).

Resultatet visar olika utmaningar som pedagogerna ställs inför, språket är det som upplevs som den största utmaningen och då handlar det främst om kommunikationen med vårdnadshavarna där missförstånd kan ske. Pedagogerna upplever att de kan hantera denna utmaning då de reflekterar över sitt eget agerande och hittar sätt att kommunicera med vårdnadshavarna för att stärka deras relationer. Till skillnad från det Stier och Sandström (2018) presenterar i sitt resultat, där det framkommer att ta itu med konflikten med vårdnadshavare och berätta och förklara varför man gör det man gör är den strategi som är mindre vanlig (s. 8-9). Pedagogernas sätt att förhålla sig till konflikter stämmer mer överens med det resultat som Anderstaf, Lecucay och Nilsson (2021) redovisar, där det framhålls pedagogers engagemang i konflikter blir ett sätt att utveckla förskolans profession och det interkulturella kompetenserna. Konflikterna blir nödvändiga medel för att synliggöra varandras sårbarhet för att få syn på egenskaper och därför bör man vara öppen för kulturella konflikter (s. 307). Resultatet från vår studie stämmer överens med Lahdenperäs (1997) resultat där det blir synligt att den didaktiska frågan varför bör förklaras så att barn och vårdnadshavare förstår betydelsen av den. Detta kan ske på bästa sätt genom att pedagogen skapar en förändring i interaktionen där pedagogen intar ett annat perspektiv för att möta den andre individen på samma villkor med ömsesidig respekt (s. 71). Även Lahdenperä (2000) belyser detta i ett annat resultat. Resultatet visar att det handlar om att vara medveten om hur sin egen kultur kan sätta gränser i samspelet med andra kulturer och att detta kan påverka öppenheten. På grund av det ensidiga perspektivet som ibland kan uppfattas av vissa pedagoger finns risken att någons kultur eller etnicitet förminskas eller helt och hållet trycks undan (s. 201-207). Kommunikationen kan vara ett problem i olika situationer, Olsson (2022) framhåller att även rektorerna ser svårigheter i kommunikationen med vårdnadshavare men

även att samarbetet kan vara en utmaning. Att förskolan vill lyfta fram alla kulturer men att den svenska traditionen och den svenska kulturen inte får glömmas av. Det Olsson (2022, s. 67-69) menar är att det kan vara svårt att hitta en balans mellan alla de olika kulturerna som finns i förskolan och att det inte är möjligt att göra alla nöjda.

7.2 Metoddiskussion

Den här studien syftar till att fördjupa kunskapen och förståelsen för ett interkulturellt förhållningssätt i förskolan, hur det kan skapa förutsättningar för barns utveckling och lärande, samt vilka möjligheter och utmaningar som kan uppstå i det interkulturella arbetet. Därför valde vi att använda oss av kvalitativ forskningsmetod då vi var intresserade av hur pedagoger talar och beskriver verksamheten ur ett interkulturellt förhållningssätt. Om vi istället genomfört en kvantitativ forskningsmetod med enkäter skulle frågorna ge korta svar och möjlighet att ställa följdfrågor skulle inte vara möjligt. Detta skulle leda till svårigheter med att följa studiens syfte samt att besvara frågeställningarna. Vi valde att inte skicka iväg våra intervjufrågor i förväg för att vi ville att pedagogerna skulle svara ärligt och detta ökar tillförlitligheten till studien. Det finns två sidor med att skicka ut frågorna i förtid, det kan ge informanten mer tid till att reflektera över sina erfarenheter och detta hade kunde gett oss djupare svar och därmed gett oss djupare material att analysera. Vi tyckte att det var svårt att formulera bra frågor för att nå kärnan i ämnet, i dagsläget hade vi velat byta ut några frågor för att få fördjupade svar. Om vi formulerat frågorna på ett annat sätt skulle det kunnat påverka svaret och därmed även studiens resultat. Efter att vi har bearbetat det insamlade materialet hade vi velat ändra på några av intervjufrågorna, vi fick svar på vårt syfte och våra frågeställningar, men vi skulle velat ändra så att vi hade fått djupare svar på vissa av frågorna.

Vi blev mer bekväma ju fler intervjuer vi gjorde och kunde utforma följdfrågor under intervjuens gång som vi inte tänkt på innan. Det vi upplevde problematiskt var att veta hur lång en intervju tog, vi hade satt cirka 30-40 minuter per intervju. Intervjuerna varierade allt från 15-57 minuter, detta gjorde att materialet blev stort och tog långtid att bearbeta. Vi valde att spela in våra intervjuer med två olika metoder, våra smartphones och via Zoom, detta gjorde vi för att få med all information som informanten delgav oss. Nackdelen med att spela in intervjusamtal är att vissa delar inte hörs på inspelningen beroende på vart mikrofonen är placerad samt att transkribering är en tidskrävande process. Inspelningen gav oss ändå chansen att spola tillbaka och lyssna på intervjun igen för att få pedagogernas ordagranna svar.

När det kom till urvalet av informanter hade vi svårt att hitta personer som var villiga att delta i den kommun vi befinner oss i. Vi utvidgade vårt område och fick tillslut tag på åtta informanter från olika städer i Sverige. Detta gjorde att tillförlitligheten för studien ökade då vi fick större spridning av erfarenheter och kunskaper. Vi valde även att inte fokusera på ålder eller yrkestitel då detta inte hade någon relevans för studien och inte hade påverkat resultatet, även detta ökade studiens relevans.

8. Slutsatser

Pedagogernas syn på interkulturellt förhållningssätt skiljer sig från pedagog till pedagog. Beroende på vilken syn pedagogerna har på det interkulturella arbetet speglar deras undervisning och verksamhet. I resultatet ser vi att de pedagoger som inte har en mångkulturell barngrupp har det svårare att jobba med det interkulturella och ser det som en stor utmaning att lyfta fram ämnet. Pedagogerna belyser att det är viktigt att arbeta interkulturellt i förskolan, men ämnet är komplext och bristen på kompetens är stor då inte alla pedagoger i landet får utbildning i ämnet. Det framkommer i vårt resultat att det inte är alla kommuner som jobbar aktivt med det interkulturella arbetet och därför är kompetensen låg. Många av pedagogerna vill ha mer kompetens och mer tid för reflektion och diskussion i arbetslagen, även detta ser de som en brist. De möjligheter som pedagogerna ser med det interkulturella arbetet är ett mer sammansvetsat och mer öppet samhälle, att vi blir accepterade för de vi är och att det är i förskolan värdegrundsarbetet börjar. Det är här pedagogerna kan lägga grunden för ett mer jämlikt samhälle. Konsekvenserna av att inte arbeta interkulturellt i förskolan leder till en kategorisering av barnens kulturella bakgrund vilket kan leda till diskriminering och fördomar och ett vi och dem klimat skapas.

8.1. Förslag till vidare forskning

Denna studie har belyst pedagogers tal om det interkulturella arbetet i förskolan. Vi har valt intervju som metod, för att utveckla detta hade en observationsstudie kunnat genomförts. Med en observationsstudie kan vi få syn på om pedagogernas tal och handling sammanfaller med varandra. Pedagogerna kan ha en tanke hur de jobbar med det interkulturella men visar det på ett annat sätt i handling, detta hade varit intressant att undersöka det mer praktiska arbetet. Dock finns det inte så mycket forskning kring detta, den forskning som finns handlar mest om språk och etnicitet, interkulturellt förhållningssätt är större än så. Det skulle behövas mer forskning hur pedagoger konkret kan jobba med det interkulturella arbetet i verksamheten, både i en mångkulturell barngrupp men även i en homogen barngrupp. Det har

vi försökt att belysa med vår studie att kultur och interkulturellt handlar om mer än etnicitet och att vi måste se alla delar och inte endast en bit.

Referenslista

Anderstaf, Susanna., Lecusay, Robert., & Nilsson, Monica. (2021). *'sometimes we have to clash': How preschool teachers in sweden engage with dilemmas arising from cultural diversity and value differences*. *Intercultural Education* (London, England), 32(3), 296-310. <https://doi.org/10.1080/14675986.2021.1878112>

Askland, Leif. & Sataoen, Svein Ole. (2014). *Utvecklingspsykologiska perspektiv på barns uppväxt*. (Andra upplagan) Stockholm: Liber.

Bjørndal, Cato R.P. (2018). *Det värderande ögat. Observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. Stockholm: Liber AB

Dalen, Monica. (2015). *Intervju som vetenskaplig metod*. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Dimenäs, Jörgen. (2020). *Vetenskap och beprövad erfarenhet: forskningsmetodik för förskolläraryrket och lärarprofessionen*. Första upplagan Stockholm: Liber

Eklund, Monica. (2008). *Interkulturellt lärande [Elektronisk resurs]. Intentioner och realiteter i svensk grundskolan sedan 1960-talets början*. Diss. Luleå: Luleå tekniska universitetet, 2003 (andra reviderade upplagan 2008) Hämtad den 2022-11-14 <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:ltu:diva-17379>

Håland Anveden, Pia. (2020). *Den inkluderande förskolan- en handbok*. (upplaga 3:4). Lund: Studentlitteratur AB

Jakobsson, A. (2012). Sociokulturella perspektiv på lärande och utveckling: Lärande som begreppsmässig precisering och koordinering. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 17(3-4), 152-170.

Johansson, Eva. (2003). *Möten för lärande. Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. Stockholm: Skolverket.

Kihlström, Sonja (2007). Observation som redskap. I: Dimenäs, Jörgen (2007) (red). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber AB

- Lahdenperä, Pirjo. (Red) (2018). *Den interkulturella förskolan: Mål och arbetssätt*. Stockholm: Liber
- Lahdenperä, Pirjo. (2000). "From monocultural to intercultural educational research", *Intercultural education (London, England)*, vol. 11, no. 2, pp. 201-207. Hämtad den 2022-11-16 <https://www.tandfonline-com.www.bibproxy.du.se/doi/citedby/10.1080/713665246?scroll=top&needAccess=true>
- Lahdenperä, Pirjo. (1999). Från monokulturell till interkulturell pedagogisk forskning. *Utbildning & Demokrati-tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*, 8(3), 43-63.
- Lahdenperä, Pirjo. (1997). *Invandrarbakgrund eller skolsvårigheter? [Elektronisk resurs]: en textanalytisk studie av åtgärdsprogram för elever med invandrarbakgrund*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet, 1997 Hämtad den 2022-11-10 <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:681336/FULLTEXT01.pdf>
- Lunneblad, Johannes. (2018). *Den mångkulturella förskolan: motsägelser och möjligheter*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur
- Löfdahl, Annica. (2014). God forskningssed- regelverk och etiska förhållningsätt. I: Löfdahl, Annica., Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin. (2014) (Red). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber AB
- Nationalencyklopedin 2020. (2021). Malmö: NE Nationalencyklopedin AB
- Nordin-Hultman, Elisabeth. (2010). *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*. Stockholm: Liber AB
- Olsson, Åsa. (2022). "Multicultural preschools in Sweden: principals' views on challenges and Opportunities, *World Studies in Education*, Volume 23, Number 1, August 2022, pp. 59-76. Hämtad den 2022-11-21 <https://doi.org/10.7459/wse/23.1.05>
- Ordell Björkdahl, Susanne. (2007). Etik. I: Dimenäs, Jörgen (2007) (Red) *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket- vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber AB
- Pihlgren, Ann. (2017). *Undervisning i förskolan - att skapa lärande undervisningsmiljöer*. Stockholm: Natur och kultur

Popa, Maria Cristina. (2018). "Shifting between cultural identities: The voice of preschool children", *Journal of education, culture and society*, vol. 9, no. 2, pp. 67-80. Hämtad den 2022-11-17 <https://doi-org.www.bibproxy.du.se/10.15503/jecs20182.67.80>

Roos, Carin. (2014). Att berätta om små barn- att göra en minietnografisk studie. I: Löfdahl, Annica., Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (2014) (Red). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber AB

Skans, Anders. (2011). *En flerspråkig förskolas didaktik i praktiken* [Elektronisk resurs]. [Lic.-avh. , Malmö Universitet] Hämtad 2022-11-15

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1404567/FULLTEXT01.pdf>

Skolverket. (2022). *Barn och personal i förskolan- hösten 2021*. Skolverket: Stockholm <https://www.skolverket.se/publikationer?id=9716> <https://www.skolverket.se/getFile?file=9716>

Hämtat 2022-11-09

Skolinspektionen. (2012). *Förskola, före skola- lärande och bärande: Kvalitetsgranskningsrapport om förskolans arbete med det förstärkta pedagogiska uppdraget* [Elektronisk resurs]. (Rapport 2012:7, sammanfattning). Stockholm: Skolinspektionen Hämtat 2022-11-10 <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2012/forskolan-2/kvalgr-forskolan2-samf.pdf>

Skolverket. (2018). *Läroplanen för förskolan*. Stockholm: Skolverket

Stier, Jonas., & Sandström, Margareta. (2018). Managing the unmanageable: Curriculum challenges and teacher strategies in multicultural preschools in sweden. *Journal of Intercultural Communication*, (48), 1. Retrieved from <http://www.du.se.proxy.aspx/login?url=http://search.proquest.com/?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/managing-unmanageable-curriculum-challenges/docview/2163338408/se-2?accountid=10404>

Stier, Jonas & Riddersporre, Bim. (2019). *Interkulturellt arbete i förskolan: med läroplanen som grund*. Stockholm: Natur & Kultur

Säljö, Roger. (2005). *Lärande och kulturella redskap: om lärprocesser och det kollektiva minnet*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Säljö, Roger. (2014). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur

Tualualelei, Eseta & Taylor-Leech, Kerry. (2021). Building positive identities in a culturally safe space: An ethnographic case study from Queensland, Australia, *Diaspora, Indigenous, and Minority Education*, 15:2, 137-149, DOI: [10.1080/15595692.2020.1852545](https://doi.org/10.1080/15595692.2020.1852545)

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Bilaga 1

HÖGSKOLAN
DALARNA

Informationsbrev

Hej!

Under hösten 2022 kommer vi, Emma Wallin och Jessica Persson, skriva vårt examensarbete. Vi går sista terminen på förkolläraryrket vid Högskolan Dalarna, Falun. Syftet med studien är att utforska pedagogers syn på ett interkulturellt förhållningssätt och hur man praktiskt kan arbeta med det i verksamheten. Härmed blir du tillfrågad att delta i vår undersökning.

I denna undersökning har vi valt att intervjua ca 8 pedagoger med varierande arbetserfarenhet. Detta för att få ta del av olika erfarenheter och tankar kring ett interkulturellt förhållningssätt i förskolan. Dagens samhälle blir mer och mer interkulturellt och vi vill öka kunskapen kring begreppet.

Intervjun kan ske via zoom (videochat) eller genom att vi kommer ut till förskolorna och gör den på plats. Det är något som du som informant får bestämma, vilket som passar dig bäst. Vi båda tänker närvara vid intervjuerna, vi skulle uppskatta om vi fick använda oss av ljudinspelning för att lättare kunna tolka materialet efteråt. Det kan vara svårt att hinna med att anteckna allt som sägs. Det är endast vi, Emma och Jessica, som kommer att ta del av det inspelade materialet. Intervjun beräknas att vara i ca 30–40 minuter. Ditt deltagande är frivilligt och du kan avbryta medverkan när som helst utan motivering. Det insamlade materialet kommer att läggas på en lösenordskyddad dator, ditt namn kommer att

avidentifieras så att det inte kan härledas tillbaka till dig. När studien är klar kommer materialet att raderas från våra datorer.

Studien kommer att kunna läsas via Högskolan Dalarnas hemsida samt att ni kan få den via mejl om ni så önskar.

Högskolan Dalarna ansvarar för behandlingen av personuppgifter i samband med vårt examensarbete. Som deltagare i denna studie har du enligt Dataskyddsförordningen (GDPR) rätt att få information om hur dina personuppgifter kommer att behandlas. Du har också rätt att ansöka om ett så kallat registerutdrag, samt att få eventuella fel rättade. Vid frågor om hur dina personuppgifter behandlas kan du vända dig till Högskolans dataskyddsbud.

Vi hoppas att just du vill delta i vår studie och att just du finner detta intressant. Det skulle hjälpa oss i vårt arbete. Tack på förhand.

Vid frågor och funderingar vänligen kontakta oss studenter eller handledare via mejl.

Samtyckesformulär

Samtycke till att delta i studien

Jag har fått muntlig och skriftlig informationen om studien och har haft möjlighet att ställa frågor. Jag får behålla den skriftliga informationen.

Jag samtycker till att:

- delta i studien [namn på studien]
- att uppgifter om mig behandlas på det sätt som beskrivs i studiepersonsinformation
- följande personuppgifter samlas in: [ange vilka]
- personuppgifter kommer att användas till [ange vad]
- de insamlade uppgifterna kommer att bevaras till dess att uppsatsen är examinerad och godkänd, dock högst tre år räknat från att datainsamlingen påbörjats.

Plats och datum	Underskrift

Ansvarig för studien

Ort och datum:

Namnsteckning:

Bilaga 2

Intervjufrågor

Bakgrundsfrågor:

Hur gammal är du?

Vad har du för utbildning?

Hur länge har du arbetat i förskolan?

Varför valde just du att arbeta i förskolan?

Vilken ålder har barngruppen?

Frågor om åsikter och synpunkter

Vad är en kultur för dig?

Vad anser du att begreppet mångkulturellt betyder?

Anser du att förskolan är mångkulturell? På vilket sätt?

Hur skulle du definiera begreppet interkulturellt förhållningssätt?

Fördjupande frågor

1- Vilka kompetenser och egenskaper är viktiga i det interkulturella arbetet på förskolan?

2- Vilka möjligheter ser du i det interkulturella arbetet?

3- Har du stött på utmaningar i det interkulturella arbetet?

4- Kan du berätta hur du hanterar utmaningarna? (Konflikter, olika värderingar)

5- Vad anser du är särskilt bra med interkulturellt förhållningssätt i förskolan? Kan du ge några konkreta exempel?

- 6- Vilka möjligheter tycker du att det kan finnas med att arbeta i en mångkulturell barngrupp?
- 7- Hur kan barnens kultur och bakgrund komma till uttryck i förskolan? Kan du ge konkreta exempel?
- 8- Vad skulle du vilja ändra på i din verksamhet med tanke på interkulturellt förhållningssätt?
- 9- Hur skapar du och ditt arbetslag en verksamhet som utmanar och lockar alla barn oavsett kulturell bakgrund? Kan du ge ett konkret exempel?
- 10- Är läroplanen ett stöd för dig i det interkulturella arbetet? På vilket sätt?/varför inte?
- 11- Anser du att du får det stöd som är nödvändigt från kollegor/rektor för att genomföra det interkulturella arbetet?
- 12- Har du fått någon utbildning kring det interkulturella arbetet? Om, har den varit till någon hjälp för dig?